

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 223 — GOD V.

ŠIBENIK, 19. PROSINCA 1956.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

POVODOM 15-GODIŠNJICE OSNUTKA JNA

TITOVA ARMIIJA

Stvaranje JNA djelo je Vrhovnog komandanta - maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita. On je njen tvorac, prvoborac i komandant. Tito je prvi čovek u historiji, koji je stvorio tako snažnu Armiju od goćrukog naroda. Zato je životni put druga Tita nerazdvojno povezan sa revolucionarnom borbom naroda Jugoslavije i pobjedama naše junačke Armije.

Govoriti o razvoju i značaju naše Armije, borbama naših naroda u toku četverogodišnje NOB i poslijeratne izgradnje, znači govoriti o jednom vrlo složenom pitanju, kojeg nije moguće iznijeti u ovom kratkom napisu. To je najkrvaviji, ali ujedno i najslavniji dio historije naroda Jugoslavije. Ne može se govoriti o našoj Armiji a da se ne govori o revolucionarnoj borbi naroda Jugoslavije, o žrtvama i naporima koje su dali u toku Narodnooslobodilačkog rata. U toku rata Jugoslaveni su dali 1.700.000 ljudskih žrtava. Ovaj podatak jasno govori koliko je bio doprinos naših naroda anti-fašističkoj koaliciji u toku II. svjetskog rata.

U toku rata protiv njemačkih, talijanskih, mađarskih i bugarskih okupatora, narodi Jugoslavije pod rukovodstvom KPJ i druga Tita, izvojevali su slobodu i nezavisnost svoje zemlje. Naša NOV djelovala je od prvog dana kao saveznička vojska, stvarajući poseban rat i posebno bojište u općem antifašističkom frontu i time angažirala ogromne neprijateljske snage.

Pored čitavog vojničkog efekta, oslobodilačka borba naroda Jugoslavije bila je simbol i živi primjer svim porobljenim narodima. Mi smo, pored moralne strane, pružili i nesebičnu pomoć, u prvom redu našim susjedima. Tako su u našoj zemlji formirane: I. italijanska divizija, bugarske brigade, češki i poljski bataljoni i čete.

Vrijednost i značaj naše borbe simbolizira i to koliko je poraza nanijela neprijatelju. Ilustracije radi uzimamo samo primjer 1944. g., kada smo protiv sebe imali 580.000 neprijateljskih vojnika, dok su u isto vrijeme Nijemci u Italiji imali protiv 500.000 anglo-američkih vojnika sa 2000 tenkova i 50.000 aviona — svega 300.000 vojnika.

Iz ovog kratkog pregleda može se, donekle, sagledati uloga naše Armije u toku ovog rata, koju je ona časno i do kraja ispunila. Ulogu armije u ratu nije teško sagledati, u miru je to teže, ako se na mir gleda kao na vječnost. Nažalost, iako su borbe svjetskih razmjera prestale 1945. g., mir i nezavisnost naročito malih naroda nitko nije garantirao, već su naprotiv velike sile, u raznim vidovima, odmah nastavile sa pritiskom i ucjenama, ponekad u otvorenom obliku, a ponekad prikriveno. Taj pritisak je bio posredan i neposredan i ugrožavao je mir i nezavisnost malih naroda.

Naročito na našu zemlju od oslobodenja do danas, vršeni su naizmjenični pritisci i ucjene u namjeri da se spriječi nasa konsolidacija, obnova i razvitak. Sto u tome nisu uspjeli dosad, a što ne će ni u buduće, razlog je u tome, što smo imali dalekovidno i zrelo rukovodstvo na čelu sa drugom Titom, koje je imalo jasnu perspektivu i znalo odrediti pravilnu političku liniju, kako u toku narodne revolucije, tako i u toku mirne izgradnje. Jedan od najodlučnijih faktora u toj borbi bila je, pored ostalog, i naša Armija, jer jakog poštivanja a slabog napadaču. Podržavana od naroda naša Armija mogla je postati jaki faktor kojeg je svatko, htio ili ne, morao respektirati. Od završetka rata do danas JNA položila je nekoliko puta ispit zrelosti i vjernosti svome narodu. Na djelu je pokazala da su iluzorne nade onih koji misle trgovati sa interesima naroda Jugoslavije.

Irateći u stopu svaki napredak u izgradnji zemlje u pravcu novog socijalističkog razvitka, zgrađivala se i naša Armija. Ona je učvršćivala svoju unutrašnju organizaciju, jačala svoje borbeno-kvalitetne, izgrađivala intenzivno svoj dragocjeni ratni kadar, usavršavala obuku vojnika, usvajala svakodnevno najnovija dostignuća vojne tehnike, uskladjivala i podizala svoje unutrašnje odnose na sve viši stepen, jačala svijesnu disciplinu i svoje moralno-političko jedinstvo. Tako su i naše oružane snage, u neku ruku, ogledalo snažnog poslijeratnog razvitka socijalističke domovine. U proteklih 15 godina JNA je izrasla u savremenu oružanu

silu, sposobnu da rukuje savremenom tehnikom i opremom i da brani tekovine socijalizma, našu slobodu i nezavisnost.

Rukovodeći kadar naše Armije sistematski, se školuje i on je već danas 100% školovan. Uporedo s aktivnim, razvija se i stručno usavršava i naš rezervni kadar. Njegov kvalitet i stručna osposobljenost provjereni su na svim dosadašnjim vježbama i manevrima.

Jedan od značajnih uspjeha na izgradnji JNA sastoji se u tome, što je ona izgrađivala vlastitu vojnu doktrinu po pitanju vođenja savremenog rata. Ova doktrina je izražena u savremenim pravilima a zasniva se kako na savremenim iskustvima stranih armija, tako i na našim vlastitim iskustvima.

I rad na prosvjetnom odgoju vojnika u JNA bio je u proteklom periodu vrlo intenzivan. Sto je i razumljivo, kada se ima u vidu narodni i revolucionarni karakter naše Armije. Od 1945. do danas opismenjeno je preko 450.000 vojnika, što predstavlja ogroman doprinos općoj borbi za suzbijanje nepismenosti, kojoj je rezultat nasijedena prošlost.

Konstećki iskustva II. svjetskog rata, koji nije vođen samo na liniji frontova nego i na čitavim teritorijama zaraćenih strana, a u težnji da zemlja bude što bolje pripremljena za obranu od eventualne agresije, pristupilo se u Jugoslaviji vanarmijskom vojnom odgoju naroda. U tom cilju uvedena je 1948. g. obavezna predvojnička obuka, koja obuhvaća sva muška lica od 17. do navršenih 22. godine života i sva lica na školovanju u srednjim školama i fakultetima. Dosad je predvojničku obuku završilo preko 3.500.000 seoske, radničke i srednjoškolske omladine. Postignuti uspjesi su znatni.

Izgradnja jakе JNA, sposobne da izvršava sve zadatke obrane zemlje, nije se mogla ni zamisliti bez vlastite vojne industrije, kao jakе materijalne baze. Zahvaljujući odlučnoj orijentaciji, velikim naporima i zalaganju radnih ljudi u našoj zemlji, podignuto je 37 novih tvornica sa 834 nova industrijska objekta. Godine 1947. dostignuta je predratna proizvodnja, a već 1952. g. proizvodnja vojne industrije bila je 7 i po puta veća nego 1947. go-

dine. Vojna industrija proizvodi sve vrste lakog i teškog naoružanja. Našim neborom danas lete mlazni avioni, a našim morem plove moderni ratni brodovi, koji su djelo radnih ljudi i nase mlade vojne industrije. Vojna industrija u posljednje vrijeme sve više preorijentira svoju proizvodnju za potrebe naše privrede, a posebno životnog standarda.

JNA je posebno odigrala veliku ulogu u obnovi i izgradnji naše socijalističke domovine. Ona je od 1945. g. do danas dala preko 130 milijuna radnih sati, čime je stvorila ogromne uštede privredi. Jednice naše Armije učestvovalе su u radovima na rascišćavanju ratom razorene zemlje, na popravku i izgradnji novih puteva, željezničkih pruga, mostova, novih stambenih objekata. Priradnici Armije uvijek su se nalazili u prvim redovima u spašavanju naroda i njegove imovine od elementarnih nepogoda, poplava, požara, snježnih nanosa, i t. d. To pokazuje da je naša Armija, mnogobrojnim nitima duboko vezana sa svojim narodom. Ustvari ona je sam narod.

Sadašnja međunarodna situacija još uvijek zahtijeva da imamo jakе obrambene snage. To je u svojem posljednjem govoru u Pali izložio arug Tito. Dogadaji u posljednje vrijeme, a naročito agresija na Egipat, govore da pod određenim okolnostima, jacinа armije, jedinstvo armije i naroda, imaju odriučujući značaj za samostalnost i nezavisnost naročito malih naroda. Svakako da naše iskustvo i naš primjer, naš uspjeh i pobjeda na tom polju imaju širi i dalekosežniji značaj i prelaze jugoslavenske okvire. Naša Armija pod rukovodstvom Vrhovnog komandanta maršala Tita, imala je zadatak da u poslijeratnom periodu osigura miran razvita domovine. Kao socijalistička i narodna, ona je taj zadatak časno i uspješno izvršila i bila je uvijek instrument obrane naše slobode, nezavisnosti i mira u svijetu.

Kapetan korvete Sime Živković

Svečano će se proslaviti Dan Armije

OPSEŽNE PRIPREME ZA PROSLAVU - SVEČANA AKADEMIJA U NARODNOM KAZALIŠTU — BROJNE KULTURNE I SPORTSKE PRIREDBE

U čitavoj zemlji će se na svečan način proslaviti 15-godišnjica osnutka Jugoslavenske narodne armije. I na našem području su u toku opsežne pripreme, koje se sada privode kraju.

U pojedinih organizacijama i većim tvornicama održat će se predavanja na kojima će se

govoriti o tom značajnom događaju u historiji naših naroda. Posebno predavanje bit će održano za rezervne oficire. U srednjim školama učenici pišu sastave o Jugoslavenskoj narodnoj armiji. Oni će svoje radove čitati na jednoj priredbi, gdje će se ujedno izvršiti nagrađivanje najboljih sastava. Predstavnici JNA posjetit će djecu palih boraca u domu »Petar Grubišić« i predati im poklone. Održat će se i uobičajeni prijem pionira. Pored predstave koja će se upriličiti u Narodnom kazalištu za pripadnike Armije, u jedinicama će se organizirati veći broj priredbi kulturnog i sportskog sadržaja. Predviđeno je također održavanje sportskih natjecanja između vojnih ekipa i sportskih društava.

U nekoliko izloga u gradu postavljene su fotografije o Narodnooslobodilačkoj borbi, razvoju JNA i odlasku našeg odreda u Egipat. Pred tim izlozima je uvijek živo. Brojni građani iz Šibenika i okolice s velikom pažnjom promatraju izložene fotografije. U osnovnim organizacijama Socijalističkog saveza, školama i tvornicama bit će prikazani filmovi o našoj Armiji. Oni će se također prikazivati i na Poljani maršala Tita, te u jedinicama za pripadnike JNA.

Uoči Dana Armije održat će se svečane akademije u Narodnom kazalištu u Šibeniku i u Domu JNA u Kninu. Na akademiji u Šibeniku, pored ostalih, nastupit će RKUD »Kolo« sa svojim mješovitim zborom. Na sam dan proslave održat će se smotra jedinica JNA, kulturne priredbe, sportska natjecanja i drugarsko veče u Domu JNA.

Iz zemlje i svijeta

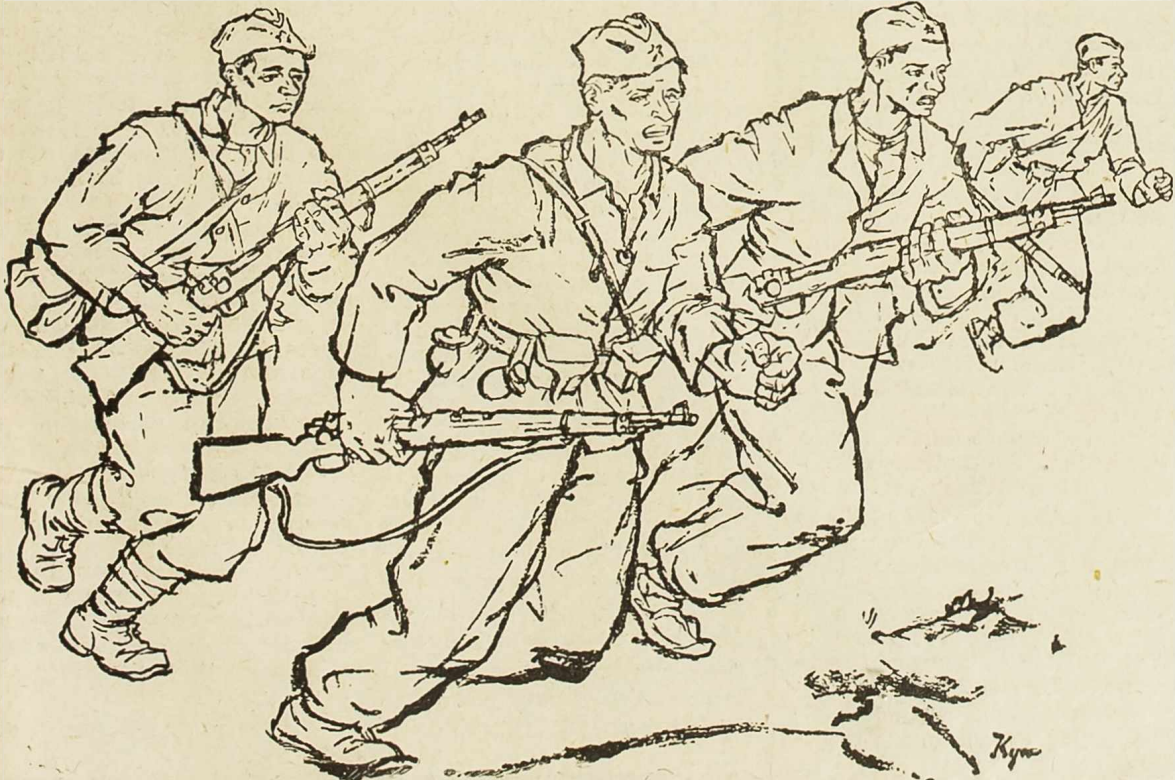
U POLJSKU OTPUTOVALA DELEGACIJA SAVEZA KOMUNISTA — Delegacija Saveza komunista Jugoslavije otputovala je u posjet Poljskoj ujedinijenoj radničkoj partiji. U ovoj delegaciji, koju predvodi član Izvršnog komiteta CK SKJ Svetozar Vukmanović, nalazi se još sedam istaknutih funkcionera Saveza komunista Jugoslavije. Članovi delegacije zadržat će se u Poljskoj desetak dana. Time SKJ vraća posjet Poljskoj ujedinijenoj radničkoj partiji, čija je delegacija boravila u Jugoslaviji krajem kolovoza ove godine.

11.000 TONA UGLJENA PREKO PLANA — Rudari 9 ugljenokopa u Hrvatskoj dali su u toku studenog 11.000 tona ugljena preko plana za široku potrošnju, na prvom mjestu za kućanstva. To je jedan dio obaveze, koju su rudari, ne samo u Hrvatskoj, nego i u čitavoj zemlji preuzeli, prihvaćajući apel sindikata, da za široku potrošnju u studenom i prosincu treba proizvesti više ugljena.

PREMIJER NEHRU STIGAO U SLUŽBENI POSJET USA — Predsjednik indijske vlade Nehru stigao je u službeni posjet Sjedinjenim Američkim Državama. Nehru je doputovao ličnim avionom predsjednika Eisenhowera. Na washingtonskom aerodromu indijskog premijera pozdravili su potpredsjednik Nixon, ministar vanjskih poslova Dulles i drugi najviši američki funkcioneri. Dolazak premijera Nehrua pozdravljen je salvom iz 19 topova.

ZAVRŠAVA SE POVLACENJE OKUPATORA IZ PORT SAIDA — Kako javlja egipatska no vinska agencija za Srednji Istok, u sjedištu štaba snaga Ujedinjenih naroda u Egiptu izjavljuje se, da se očekuje da će francusko-britanske snage svakog trenutka napustiti Port Said. Dodaje se da su se trupe dviju zapadnih zemalja već povukle deset kilometara od svojih dosadašnjih pozicija.

U ALŽIRU POGINULO PREKO 70 LJUDI — Preko 70 Francuza i Alžiraca ubijeno je ili ranjeno u najnovijim sukobima u Alžiru. Prema posljednjim izvještajima oštre borbe vode se i dalje u planinskom zaleđu glavnog grada Alžira i na području Konstantina.

Dorđe Andrejević-Kun

Juriš

Naša zdravstvena služba i pored nekih slabosti postigla je značajne uspjehe

IZJAVA DRA. PAVLA GREGORIĆA PREDSEDNIKA SAVJETA ZA NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG IZVRŠNOG VIJEĆA

Zdravstvena služba Jugoslavije postigla je značajne uspjehe u posljednjoj deceniji. Jedan od najvećih nesumnjivo je produženje prosječnog života jugoslavenskih građana na pedeset godina, umjesto četrdeset, koliko je on iznosio do pred Drugi svjetski rat.

Razlozi za ovaj napredak leže, prije svega, u izmjenjenim društvenim i ekonomskim uslovima, ali isto tako i u stalnom napretku naše zdravstvene službe. To se ogleda ne samo u većem broju ljekara i srednjemedicinskog osoblja, već u znatno široj mreži zdravstvenih ustanova nego prije rata, kao i u njenoj potpunijoj i savremenijoj opremi.

RJEČITI GOVOR BROJKI

Zaustavimo se prvo na podacima o broju bolničkih postelja. U 1949. do 1955. godine, tu je uspjeh lako uočiti, jer je pred rat bilo 31.165, a prošle godine bilo 75.000 postelja. Isto se zapaža i kad je riječ o broju anti-tuberkuloznihDispansera, bez čijeg postojanja nema potpune zdravstvene zaštite ni u gradu ni u selu. Statistika kaže: 1939. bilo je svega 36, a 1955. godine 190 ovih zdravstvenih ustanova. Broj Dispansera za žene, međutim, još je osjetnije povećan. Njih je pred rat bilo oko tridesetak, a sada ih ima preko 354. Slično je i s Dispanserima za djecu, kojih je krajem prošle godine bilo gotovo četiri puta više nego prije oslobođenja.

Zanimljivu sliku pružaju i podaci o ljekarima i srednjemedicinskim stručnjacima. Prije rata, 1938. godine, u Jugoslaviji je radilo 4754 ljekara, a početkom ove, nešto preko 9000. Broj srednjemedicinskih stručnjaka je gotovo udvostručan, od 3825 prepeo se, prema podacima od 1. oktobra 1955. na više od 10.000. Međutim, jednih i drugih još je malo s obzirom na sve veće potrebe i sve veću brigu zajednice o zdravlju čovjeka.

BROJ NOVOPODIGNutih BOLNICA

Ništa manje zanimljivi nisu ni podaci o izgrađenim zdravstvenim ustanovama. Prema pregledu Statističkog godišnjaka, za pet posljednjih godina podignute su 23 bolnice, a od toga najviše u periodu 1952. i 1953. Zasad, u Jugoslaviji postoji 12 vrsta bolnica. To su: opće, diševne, zarazne, traumatološke i ortopedske, zatim za očnu trakomu i tuberkulozu pluća i kostiju. Posebno se izdvajaju svojom uređenošću i dječje opće bolnice, zatim za liječenje mikoze i za tuberkulozu pluća i kostiju mališana.

— Ukupan broj bolnica, međutim, prevazilazi 235. To je napredak u zaštiti zdravlja čak i prema 1950., kada ih je bilo nešto preko dvjesto.

Da vidimo koje su bolnice najbrojnije. Najviše ima općih bolnica — preko 160. Bolnica za tu-

berkulozu ima više od 30 a duševnih 11. Četvrto mjesto pripada dječjim bolnicama za tuberkulozu pluća. Ostale idu ovom redom — bolnice za tuberkulozu kostiju, za traumatološke pojave, za mkozu, zatim dječje opće bolnice i druge zdravstvene ustanove.

POMOĆ MAJKAMA

Možda više nego ove brojke pažnju privlače podaci o porodištima, kojih je početkom prošle godine bilo 316. Porodišta raspolažu s oko 5000 postelja, s preko 120 ljekara i nešto više od hiljadu srednjemedicinskog osoblja. Međutim, i taj broj je nedovoljan s obzirom na potrebe, pa se nastoji da se porodišta prošire i u njima poveća broj kreveta. Smatra se da bi tu komune mogle dosta učiniti.

Napredak zdravstvene službe vidi se i po novim zubnim ambulancama, čije se broj popeo na preko 750. Ambulante su ovako raspoređene: u Srbiji 276, Hrvatskoj 188, Makedoniji 55, i t. d. U njima radi oko 250 ljekara, više od 1180 zubara, blizu 900 zubotehničara i preko 1500 ostalog medicinskog osoblja.

Preventivnoj službi posvećuje se posebna briga, iako tu još nije učinjeno koliko treba. Na pitanje saradnika Servisa za lokalnu štampu, u vezi s tim nam je odgovorio dr. Pavle Gregorić, predsjednik Odbora za narodno zdravlje Saveznog izvršnog vijeća,

— Treba pronaći način da se sredstva za poduzimanje preventivnih mjera obavezno predvideju u budžetima narodnih odbora. Ali, isto tako, i to što skoriije, treba istovremeno sprovesti sistematska proučavanja koja će omogućiti otklanjanje negativnih

pojava u samostalnom financiranju zdravstvenih ustanova.

Nesumnjivo je da bi te i druge mjere pridonijele još bržem i još uspješnijem razvitku zdravstvene službe.

A. M.

Zabilježeno u Devrskama

Područje Devrsaka je vinarski kraj, ali bez podruma. Proizvođači ne uz naboju voju nisu mogli plasirati svoje grozde. Budući da nemaju dovoljno sudova za vino, bili su primorani da ga daju po niskim cijenama. Osjeća se potreba za vinarskim podrumom tim više, što se u tom kraju iz godine u godinu podižu novi vinogradi.

* * *

Mještane Devrsaka i danas muči problem elektrifikacije. Nabavljen je potreban materijal, za koji je utrošeno oko 10 milijuna dinara. No, uza sve to, još nema svijetla. Osigurana je dobrovoljna radna snaga, ali nedostaju finansijska sredstva za plaćanje stručnjaka. Kod ljudi je potrebno više razumijevanja, a u to više zalaganja odbora za elektrifikaciju, pa će i taj problem biti riješen. Ali, još se ceeka.

* * *

Društvene i političke organizacije uglavnom slabo rade. Zbor birača je već nekoliko puta sazivan, ali bez rezultata. Zbor birača se odgaga zbog slabog posjeta. Dokle će tako?

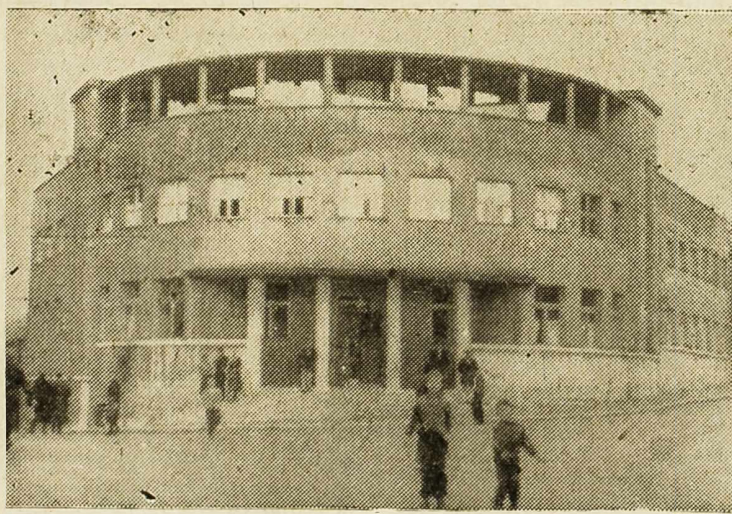
* * *

Nasuprot tome gostionica je uvijek dobro posjećena. Najživlje je za kartaskim stolovima i oko njih. Od starijih »uču« tu i mladi. Kartanje se širi. Zar društvene i političke organizacije ne bi nešto mogle poduzeti na suzbijanju tog zla.

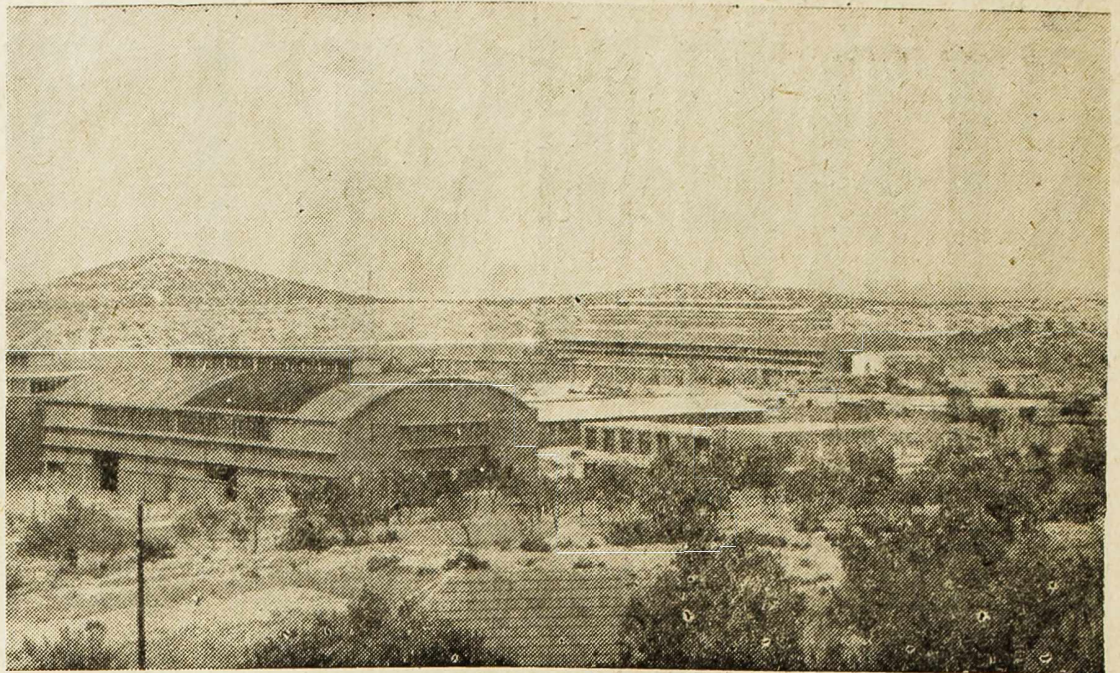
* * *

Pododbor »Prosvjete« posjeduje lijepe prostorije u zadrudnom domu. Tu je i čitaonica, kao i instrumenti za tamburaški zbor, ali se malo napravilo na uključivanju omladine u kulturni život.

D. S.

Dom narodnog zdravlja

Tvornica elektroda i ferolegura

POMOĆ NARODU

Više od 150 milijuna sati proveli su pripadnici JNA u radnim akcijama od 1946. do 1956. godine pomažući Narodnom frontu i omladinskim brigadama, na obnovi zemlje. I s tim podatkom Jugoslavenska armija ide u susret historijskom datumu 22. decembra. Sudjelujući tako poslije rata s materijalnim i ljudskim snagama u stvaranju novog života u Jugoslaviji. Armija je izvršila velik zadatak u svim radnim akcijama, počevši od podizanja uništenih sela do suzbijanja epidemija i borbe protiv elementarnih nesreća.

NA IZGRADNJI PRUGA I PUTOVA

Graditelji omladinskih pruga Brčko — Banovići i Samac — Sarajevo ne će nikad zaboraviti pomoć brigada demobiliziranih vojnika. Autoput, jedna od najvećih akcija Narodne omladine Jugoslavije, izgrađen je također uz pomoć 80.000 pripadnika JNA. Pruga Sabac — Koveljaca također je djelo Jugoslavenske armije. Više od 5 milijuna dobrovoljnih radnih sati dalo je 78 vojnih radnih brigada na toj važnoj saobraćajnici, dugoj 74 km uštedjevši državi 300 milijuna dinara.

Stadion JNA u Beogradu, hidrocentrala na Vlasini, na kojoj su pripadnici Armije dali 9 milijuna radnih sati, hidrocentrala »Zvornik« i »Jablanić«, pa kružni put oko Beograda, Željezara u Sisku i drugi objekti podignuti su uz sudjelovanje ili isključivom radom pripadnika armije. Pruga Mirkovac — Đurđevica, — Tara ostaje kao spomenik heroizmu vojnika i oficira JNA, koji su na dužini od 46 km probili kroz kamenu masiv kanjona Tare 10 tunela u dužini 700 m i podigli 10 mostova za ukupno 10 milijuna radnih sati.

Pomoć armije bila je naročito značajna u obnovi saobraćajca, mostova i pruga. Za 10 godina njezini su pripadnici, prije svega

inženjerija, popravili 207 mostova u dužini od 12 km i podigli 93 nova, uz mnogo pontonskih mostova na Tisi, Dunavu, Dravi i t. d.

Armija je sudjelovala i u drugim akcijama. Ona je samo u 1955. g. pošumila oko 500 ha goleti posadivši više od 300.000 sadnica.

SUDJELOVANJE U BORBI PROTIV ELEMENTARNIH NESREĆA

Gotovo svake godine armija je pomagala narodu u borbi protiv elementarnih nesreća raščavavajući zavijene putove, otkopavajući cijela naselja ispod usova i t. d. Njezinom zaslugom spašeni su mnogi mostovi ugroženi ledenim nanosima i poplavama. U 1955. i 1956. godini armija se u tom poslu založila sa 27.000 ljudi. Nezapamćen je herojski napor pripadnika JNA u borbi s ledenom stihijom u februaru i martu ove godine, kad je razbijen ledeni pokrivač na Moravi od Varvarina do Stalača, debeo tri metra, na dužini od 6 km. U tim danima vojska je pomogla ugroženom narodu dopremajući mu zračnim i kopnenim putem sanitetski i drugi materijal i hranu. Veliki podvig učinjen je i prilikom razbijanja brda u Đerdapu

ove godine, kad je 4000 vojnika uz pomoć ratnog zrakoplovstva i upotrebom eksploziva razbila 8000 m ledenog pokrivača i spriječilo katastrofu. Dogadaj kod Mavrova i borba s nezapamćenim snježnim lavinama ostat će u sjećanju naroda toga kraja također kao velik podvig.

Sanitet JNA zadužio je narod naročito protiv malarije 1947. godine u Makedoniji. Antimalarični odred JNA zaprosio je u toj akciji 41 milijun kvadratnih metara zidne površine i 323 hektara močvara.

U 1955. godini Jugoslavenska narodna armija je dala 7552 litra krvi, a u njezinim medicinskim ustanovama liječilo se od 1949. do 1955. godine 150.000 oboljelih građana. Armija je stavila na raspolaganje narodu svoju veterinarsku službu, koja je spasila hiljade grla stoke od različitih epidemija, naročito u Makedoniji, Kosovu i Metohiji i u užoj Srbiji. Osim toga pružila je veliku pomoć u unapređenju stočarstva dajući materijalna sredstva za uzgajanje čistokrvnih rasa.

Jugoslavenska armija poklanja veliku brigu i raznim organizacijama Narodne tehnike, Zrakoplovnom i Avio-motom savezu dajući im svake godine veliku materijalnu pomoć. (Tanjug)

UVIJEK BUDNI

Noć jesenja, tmurna i prohladna. Na nebu je svjetlucala po koja zvijezda izmedu oblaka koji su strujali prema zapadu. Južni vjeter udarao je o stijene, ljuljao drveće i poigravao se telefonskim žicama koje su fijukale. Horizont je bio pokriven blagom noćnom sumaglicom. Bljeskovi svjetionika jedva su svjetlucali iz daljine. Neugodna noć na usamljenom otoku u kojoj je tko bi znao već po koji put bio na dužnosti osmatrač-signalista, mornar Kušanić Vinko. On koji je prošao kroz sve faze iskušenja, osmatrao je i te noći s osmatračnice na obalnom rubu.

Sporo su prolazile minute, sporo, u toj noćnoj samoti. Mala osmatračnica bila je zamračena kao i obično. Bio je u svom elementu. Šetajući na uskom prostoru, okretao se čas u jednom čas u drugom pravcu, poskakivao je i trljao ruke radi zagrijavanja. Kroz mala blaga zamagljena okna, okrenuta prema morskog pučini, najviše je motrio sa napregnutim očima. Otvarao je povremeno i vrata da bi sa »bal-kona« što jasnije raspoznao pojedina sumnjiva svjetla-upotrebljavajući veliki osmatrački dvogled. Otkrivao je svjetla raznih objekata koji su plovili u raznim pravcima. Bilo je sve i javljao u centar. Neke od objekata je pozivao signalnim reflektorom radi legitimiranja. Imao je u svakom trenutku preglednost nad svojim vidokrugom. Iskustvo ga je naučilo mnogo čega. Znao je da točno ocijeni vrstu svakog objekta samo po njihovim svi-

jetlima. Posebnu pažnju posvećivao je osmatranju objekata sa kojima je već dosta puta imao posla. Mislio je na pojavu talijanskih ribarica koje se često zalijeću da kradomice ribare u našim vodama. Vrijeme je za njih bilo pogodno, jer je njihov običaj da koriste slabu vidljivost i loše vremenske prilike, da ih se ne bi uočilo. O svemu tome mislio je Kušanić, gledajući neprekidno prema jugu, u mračnu pučinu mora. U jednom trenutku uočio je treptaje bijelog svijetla baš u onom smjeru iz koga je to očekivao. Za trenutak svjetlo je iščezlo. »Da li mi se pričinja«, mislio je u sebi. Možda oči varaju. Ali, oči ga nisu varale. Kroz okulare dvogleda je provjerio. Jedva vidljiva svjetla žmirkala su na nemirnoj površini mora. »Što dosta daleko. Bilo ih je više, sve iste jačine.« To su one . . . 1, 2, 3, 4 . . . brojio je Kušanić. Kroz koji minut poslije uočavanja telefon je zazvonio kod dežurnog u centru. Opažanje »Priman te — govori. Datum, čas opažanja, u smjeru 180, šest talijanskih ribarica, kurs 90, brzina 5«. Zainteresirani su poduzeli mre. Kušanić je malo protrljao svoje umorne oči i nastavio da se »zabavlja« sa svjetlima u tamnoj jesenjoj noći . . .

Sutradan su talijanske ribarice uplovile u svom »punom sastavu« u jednu od naših luka. Možda se tome nisu nadale. Ali kada bi znali ti ribari sa koliko savjesti. Kušanić i njegovi drugovi osmatrači obavljaju svoje dužnosti, oni sigurno ne bi riskirali.

St. vodnik Dušan Prpić

Vojna industrija proizvodi za široku potrošnju

Pored proizvodnje za jugoslavensku narodnu armiju, fabrike vojne industrije posljednjih godina sve više proizvode za tržište, od čega veliki dio otpada na proizvode takozvane široke potrošnje. U idućoj godini ova industrija, pored vojne proizvodnje dat će slobodnom tržištu za oko 30% više proizvoda nego ove godine. Razumije se, to nije posljedica smanjenja potreba narodne obrane, naravno ako se gleda u cjelini, već rezultat većih proizvodnih mogućnosti i punijeg korišćenja kapaciteta vojnih fabrika. Jačanje narodne obrane, naprotiv, dalje ostaje kao jedan od prvazrednih zadataka, kako je to nedavno istakao i predsjednik Tito, u govoru održanom u Pulj. Ali, i pored toga, pojedine vojne

fabrike naročito u pogledu asortimana, mogu da prevaziđu vojne potrebe, a nekima od njih ostaju i slobodni izvjesni kapaciteti. I ne samo to. Snažeci obrambenu moć — u svoje vrijeme jedini uslov nezavisnosti i mirne izgradnje socijalizma — kod nas su takoreći kao preko noći, nikle na ledinama desetina vojnih fabrika i drugih objekata. To su mahom velike i moderne fabrike, opremljene savremenom tehnikom. Istina one su još mlade, ali početne slabosti su već savladane. Poboljšala se i organizacija proizvodnje, pa je i to, sa svoje strane, uslovalo da se bolje koriste kapaciteti i stvore mogućnosti i za proizvodnju koja ne će biti namijenjena vojsci već širokom tržištu.

Iako su velike mogućnosti ovih fabrika za proizvodnju potrošne robe, ipak, po našem mišljenju, njihovi su najveći izgledi u proizvodnoj saradnji s drugim poduzećima odnosno u kooperacijama, jer to, većim dijelom, odgovara strukturi mašinskog parka, a i bliže je osnovnoj proizvodnoj djelatnosti vojne industrije. Takva saradnja uostalom već je i

dala rezultate. Jedanaest vojnih fabrika okupljeno je na proizvodnji kamiona, putničkih automobila i autobusa. Mariborska fabrika automobila, zatim priborjska i kragujevačka nalaze među vojnim fabrikama vrlo podnesne saradnike za zajedničku proizvodnju. »Prva petoljetka«, pak, već duže vremena snabdijeva gotovo cijelu motornu industriju pneumatičnim i hidrauličnim uređajima. Isto tako, vojno poduzeće »Teleoptik« proizvodi za tržište razne instrumente, kao što su brzinomjeri, benzinomjeri i t. d. Zavodi za proizvodnju traktora i mašina u Zemunu, također su našli među vojnim poduzećima dobre kooperante. Takvih primjera ima dosta, iako će ih u idućoj godini biti još više.

Najzad, vojna industrija već dosta proizvodi i za široku potrošnju. A za iduću godinu ona je navjela nove proizvode među kojima se ističu: šivaće mašine, električni upaljači i lampe za rudarstvo, motori od 20 do 120 konjskih snaga, boce za visoki pritisak, emaljirano i aluminijsko posuđe i razne električne i druge

aparate za domaćinstvo. Možda i posebno valja istaći pojedine vojne fabrike.

»Rudi Čajavec«, naprimjer, prihvaća se vrlo ozbiljno posla — proizvodnje televizijskih prijemnika. Kažu, da će ti televizori imati pristupačne cijene, više nego oni koji se uvoze. »Krušnik« nekadašnja radionica, danas fabrika, navjela je proizvodnju rudarskih uređaja, manjih mašina i sprava za livenje. »Irvna zastava« obećava u idućoj godini oko 30.000 sportskih pušaka, a »Prvi partizan« dobre upaljače za pušake. Poduzeće »Zrak« proizvodiće oko dvadesetak raznih optičkih predmeta (među kojima i naočare) i industrijske mikroskope i fotoaparate za uski film.

Proizvodnja vojne industrije za široko tržište, a naročito njena saradnja u kooperacijama, donijet će dosta koristi. Obogatit će tržište novim proizvodima, a i novim količinama robe koje će dobro doći, kako u pogledu asortimana, tako i kvaliteta, jer su vojni proizvođači, bar dosad, gotovo uvijek davali solidne proizvode.

Obavijest čitaocima

Umjesto u srijedu novogodišnji broj »Sibenskog lista« izći će u nedjelju 30. o. m. u povećanom opsegu.

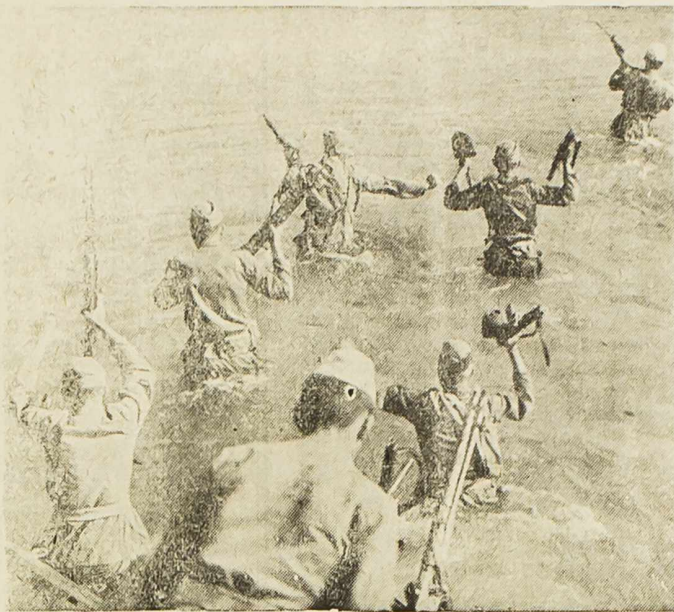
Uredništvo

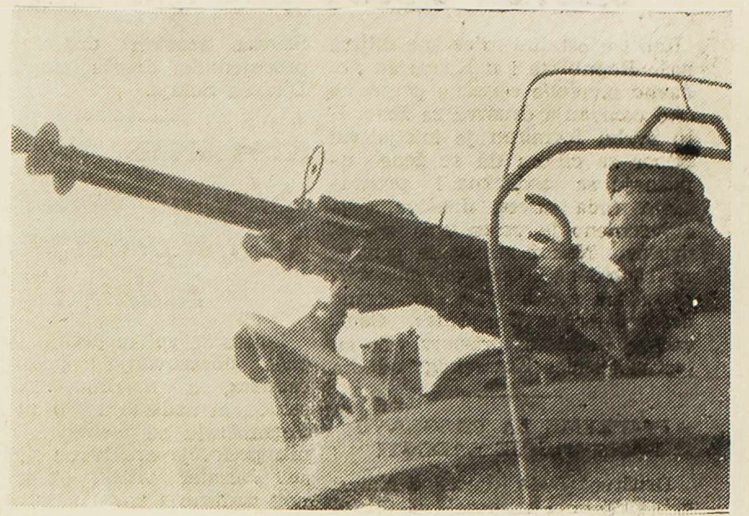
22. PROSINCA - DAN ARMIJE

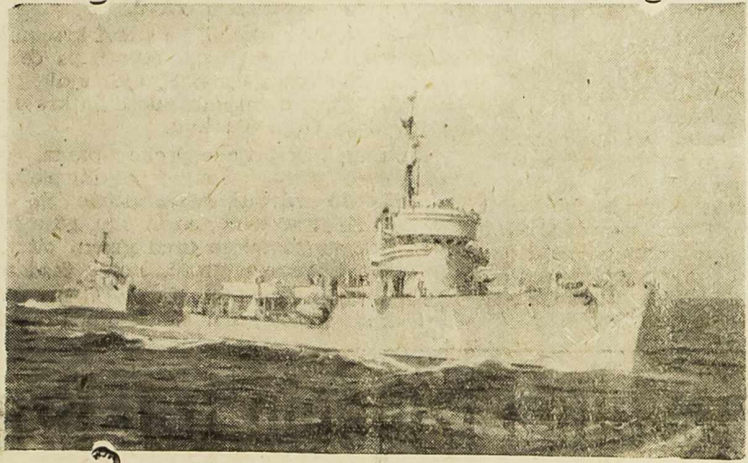
DESANTNE JEDINICE U AKCIJI

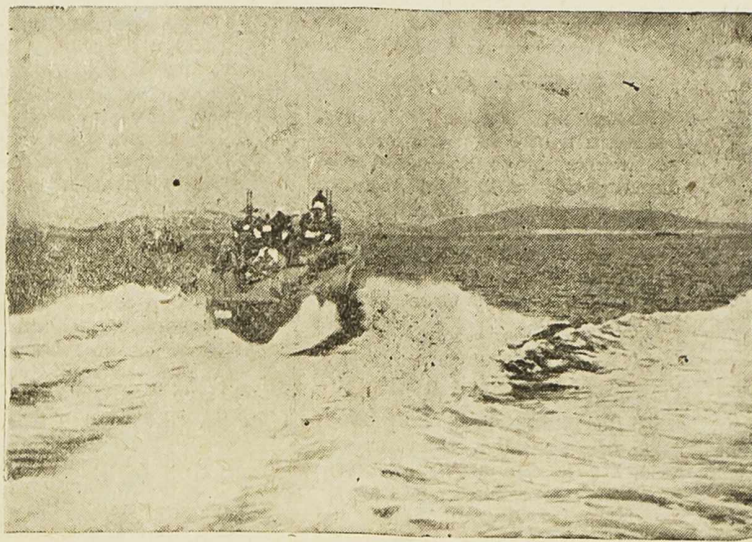
FORSIRANJE RIJEKE

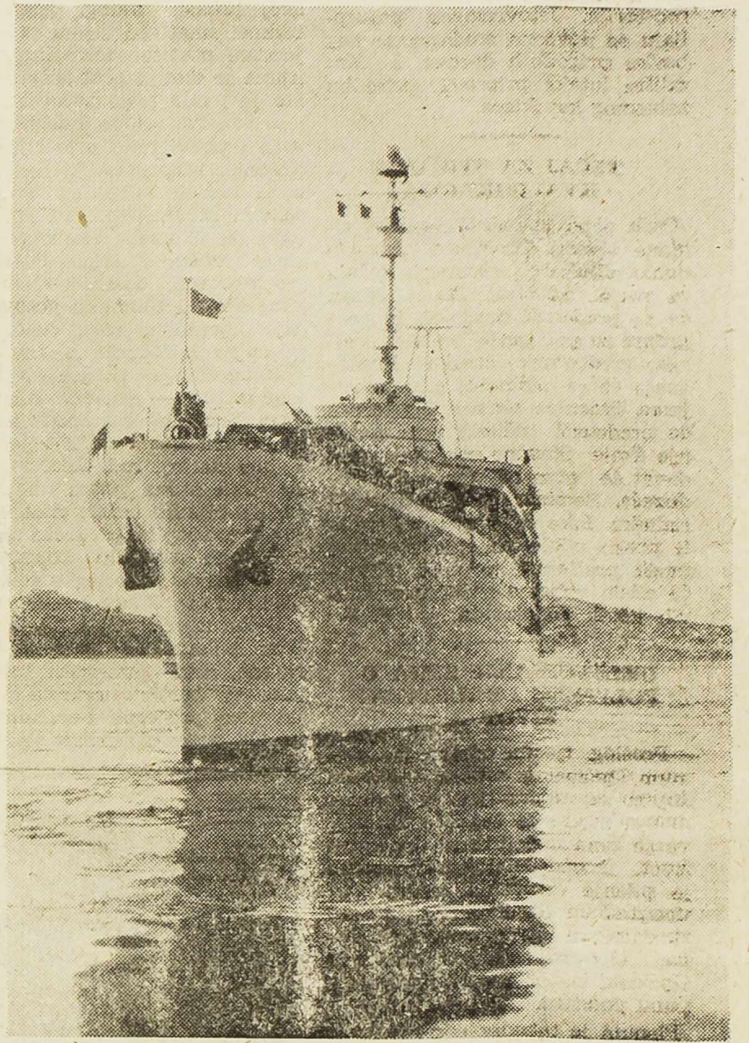
UVIJEK BUDNI

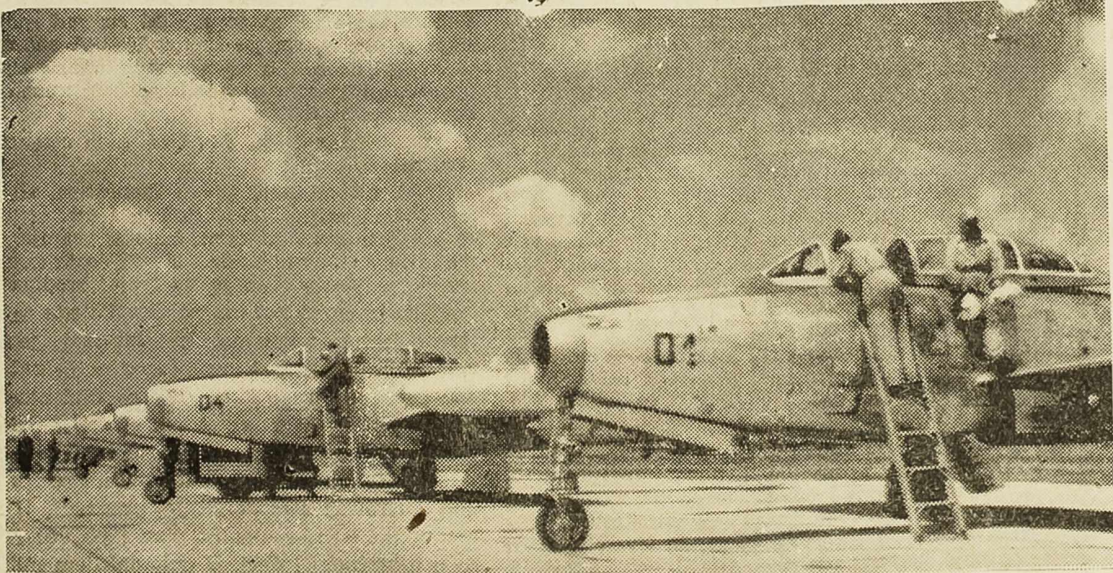
RAZARAČI VOZE U BRAZDI

U PUNOJ BRZINI

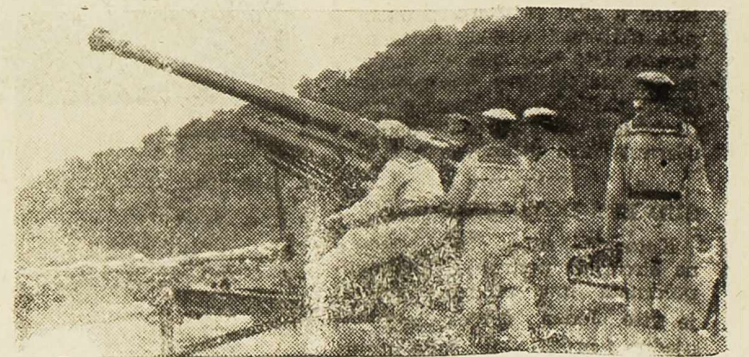
»GALEB« U SIBENSKOJ LUCI

ČUVARI NAŠEG NEBA

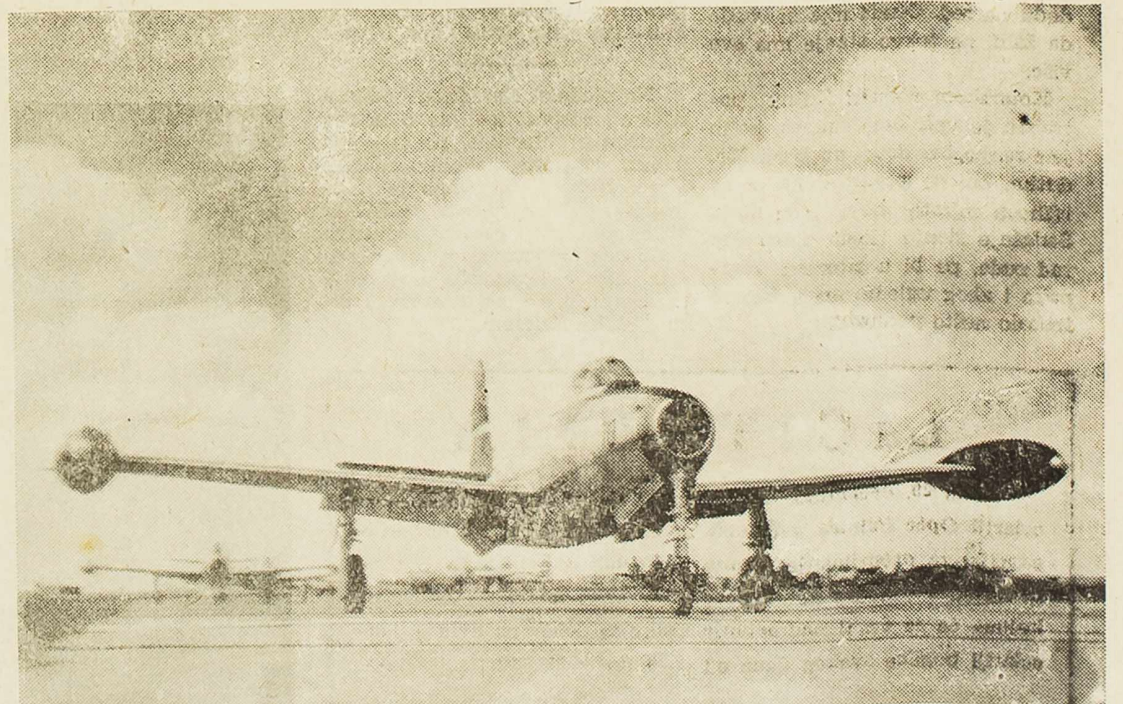
U NAPADU

OBALNA ARTILJERIJA

ARTILJERCI NA VATRENOM POLOŽAJU

MLAZNI LOVCI STARTAJU

Iz naših općina

KNIN

Osnovano društvo „Napredna žena“

Kao i u ostalim mjestima diljem naše Republike i u Kninu su nedavno izvršene opsežne pripreme oko osnivanja društva za žene. U tu svrhu formiran je inicijativni odbor sa ciljem da se žene upoznaju sa zadacima i programom rada novog društva, a istovremeno je vršen upis žena u društvo. Nakon završenih priprema ovih dana je održana osnivačka skupština na kojoj je formirano društvo »Napredna žena«. Osnivačkoj skupštini prisustvovala su i predstavnice Kotarskog odbora

Saveza ženskih društava. Za predsjednika društva izabrana je Ljubica Solaja.

KISTANJE

Stručno usavršavanje prosvjetnih radnika

Danas se velika pažnja posvećuje obrazovanju prosvjetnih radnika, a naročito njihovom stručnom uzdizanju. U tu svrhu organiziraju se seminari iz raznih područja društvene djelatnosti. Također važan oblik stručnog uzdizanja trebalo bi da postanu radne zajednice. One imaju zadatak da se među prosvjetnim radnicima izmjenjuju iskustva i mišljenja. No i pored toga, što njima dajemo primat u školskoj praksi, mnogi prosvjetnici radnici smatraju da su radne zajednice postale formalnost. Na njima se tretira problematika kao što je i bila prije početka reforme školstva. Nove nastavne metode i oblici rada vrlo rijetko su predmet raspravljanja na sastancima radnih zajednica. To je i sasvim razumljivo, kad se ima u vidu da u našim školama nedostaje stručne štampe. Postojanje pedagoškog centra pri Učiteljskoj školi u Šibeniku gotovo se nije osjetilo na selu. Velik broj prosvjetnih radnika smatra da je prošlogodišnja praksa pedagoškog centra — posjećivanje različitih stručnih sastanaka učitelja na terenu imala velik utjecaj na njihov daljnji rad. Radi toga Kistanjska radna grupa zaključila je, da bi bilo nužno nastaviti sa prošlogodišnjom praksom oko održavanja stručnih konferencija po općinama, dabome s predstavnicima pedagoškog centra.

TEČAJ ZA STICANJE KVALIFIKACIJA

Ovih dana je radnički savjet ciglane »Stvo Opačić« u Strmici donio odluku o otvaranju tečaja za svoje radnike. Na seminaru će se predavati predmeti iz programa za polaganje ispita za radnike građevinske struke. Predavanja će se održavati u prostorijama čitaonice ciglane. Na tečaju će predavati učitelji osmogodišnje škole. Stručne predmete predavat će jedan od stručnjaka poduzeća. Seminar će počinjati 26. radnika. Iako će ovaj tečaj trajati preko cijele zime, a možda i prvih proljetnih mjeseci, učitelji će cijelo vrijeme raditi bez ikakvih loših nadoknada. V. Z.

UKLJUČIVANJE ŽENA U POLITIČKI I DRUŠTVENI ŽIVOT

Prošlog tjedna održan je plenum Općinskog odbora SSRN na kojem se raspravljalo o poduzimanju mjera za što šire uključivanje žena u politički i društveni život. Pored ostalog, razmotreno je pitanje osnivanja centra za unapređenje domaćinstva i o gospodarskom prosvjećivanju žena. U ovim i ostalim akcijama Općinski odbor SSRN pružit će punu podršku.

Plenum je također razradio plan oko održavanja godišnjih konferencija osnovnih organizacija. Tako će u najskorije vrijeme početi predizborni sastanci kojima će prisustvovati i članovi plenuma u cilju pružanja pomoći i jače aktivnosti organizacijama na terenu. Isto tako bilo je riječi o jačem angažiranju organizacija SSRN prilikom izbora za članove školskih odbora kao i onih u zdravstvenim ustanovama.

SUD BEZ DOVOLJNO SUDACA

Kotarski sud u Kninu djeluje na širokom području. Različitim predmetima ima mnogo i sve ih je više. Jedan čovjek, koji je ujedno i predsjednik suda ni uz najbolju volju nije u mogućnosti da sam sve to savlada. Zbog toga stranke su prisiljene da dulje čekaju, dok njihovi predmeti dođu na red. Otuda nije ni čudo da žalbi na takvo stanje ima sve više.

Kotarskom sudu u Kninu potreban je veći broj sudaca, kojih je ranije bio dovoljan broj. Međutim, oni su premješteni a na njihova mjesta novi nisu došli. Sadašnje stanje koči normalan rad suda, pa bi u interesu stranke i zbog ugleda ove ustanove trebalo nešto poduzeti.

voljnoj poznavanja izvjesnih elemenata u reformi školstva, slabog praćenja stručne štampe i tome slično. I ovdje pomoć može da pruži pedagoški cetar. (D. S.)

SKRADIN

HIĐROELEKTRANA »JARUGA« IZVRŠILA GODIŠNJI PLAN

Radni kolektiv HE »Jaruga« izvršio je 5. o. m. godišnji plan proizvodnje. Predviđeno se da će do kraja godine on biti izvršen za 108%. Ovaj uspjeh rezultat je nesebičnog zalaganja čitavog kolektiva. Turbine ove centrale apsorbirale su oko 685 milijuna tona vode, a gotovo ista količina protekla je obližnjim slapovima. U jednogodišnjem razdoblju proizvedeno je 36 milijuna kWh. K. A.

PREDAVANJE U NARODNOM SVEUČILIŠTU

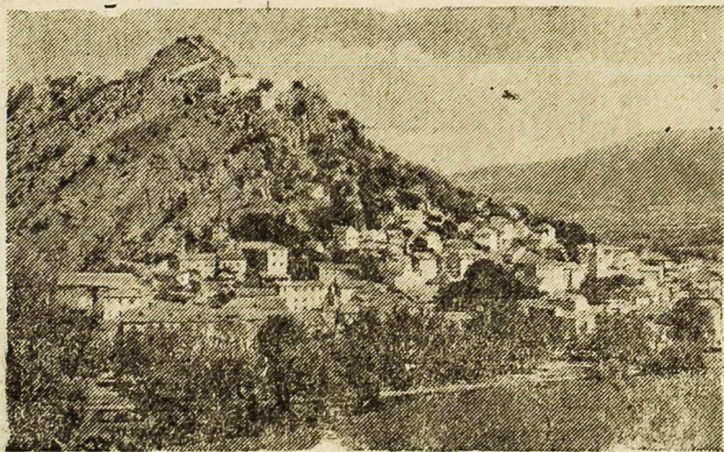
Narodno sveučilište u Skradinu organiziralo je predavanje o djelatnosti Nikole Tesle povodom 100-godišnjice rođenja ovog velikog naučnjaka. Predavanje je održao Uroš Korlat uz prisustvo mnoštva građana.

GRADNJA OBALE

Radovi na izgradnji obale u Skradinu nalaze se u završnoj fazi. Radove izvodi Pomorsko građevno poduzeće iz Splita. Pored toga, podignuto je nekoliko svjetionika duž Prokljanskog jezera, kao i jedan svjetionik na skradinskoj obali. Postojanjem ovih svjetionika osigurat će se plovidba brodovima.

ZAŠTO NEMA RIBE?

To je pitanje koje s pravom postavljaju građani Skradina tim više, što je donedavno ovo mjesto obilovalo raznim vrstama ribe. Istina je, da se jedan dio ribe šalje u Šibenik, ali to nimalo ne može da posluži za opravdanje što u posljednje vrijeme na skradinskoj ribarnici nema ni jednog komada ribe. (S. V.)

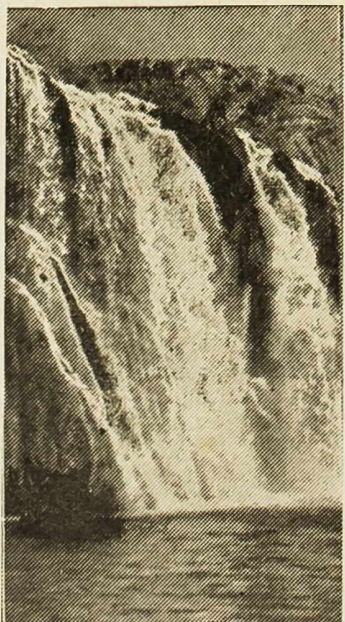
Pogled na Knin

TIJESNO

Turistička društva rade na pošumljavanju

Šibenska »Šumarija« isporučila je veću količinu sadnica turističkim društvima u Murteru i Tijeku, koja će izvršiti pošumljavanje izvjesnih predjela na Murteru. Ova društva su i lanjske godine postigla dobre rezultate na pošumljavanju goleti i uređenju mjesta. Pojedini poljoprivrednicima također su predane izvjesne količine raznih voćaka. M. M.

Na sjednici Narodnog odbora općine raspravljao se o nekim tekućim problemima, pa je s tim u vezi donijeto nekoliko odluka. Pored ostalog, osnovana je Komisija za poljoprivredu, a NO je stavio pod svoj nadzor radionicu poduzeća »Modrava« u Murteru. Isto tako dotaknuto je pitanje dovršenja obale na zapadnom dijelu otoka Murtera.

11

— E, sad se već nema rašta kriti! počeo Bolegan. Do sad sam krija radi mira domaćega, a sad se već nema rašta kriti! I ja sam ga vidija! Možete zamisliti, kako to prenerazi dake. — Jesam! . . . Ono što jest, jest, a vi znate, da u mene nisu dvi riči! Prikojuče, u oči nedilje, kad ste svi bili na velikom blagoslovu, u prvi suton ja se naslonija na ovu ponistru pa gledam, kakvo će vrime. Gledam, gledam, dok mi oči pomneše put greblja, a on ti promolija glavu priko zida, a izdreljija ovlike oči u meneka! A meni, brate moj, priviše se noge ka dva konca. Oču da izmolim pozdrav gospin, a ne mogu! Nego, kako je moga dopriti glavom do onlike visine? Biće se popeja na greb pokojnog fra-Filicijana Felicijanova.

Balegan im kaza, da se Škoranca javljao Bobanu, Bejanu, Trtku i Čobanima, ali da se to krije lo radi domaćega, a sad se već nema rašta kriti! Razumije se da su to iste večeri doznali fra-tri, svaki od svoga daka, osim Tetke i Srdara. Sutradan poslije blagoslova, okupiše se svi, osim te dvojice, u pokojnikovu sobu, gdje se čitalo do dočkan.

Ali na veliko čudo svačije, ne pomaže ni bdijenje. Škoranca se počeo javljati češće, pa najzad on isti objasni Dundaku, rašta nema mira. Dundaka grete Škoranca usred bijela dana, usred rusja, kad je išao od voza k manastiru. Dundak, slobodan, a vješt kako se treba ponašati u takijem prilikama, prekrsti se, izgovori polako pozdrav divici, pak zapita pudalinu: »Dušo kršćanska! Sta želiš od meneka?« — Zelim, da ti se ispovidim! — »Dušo kršćanska! ajde k jednome redovniku sporadi toga!« — »Ne, nego baš onome, koga prvog udesim! Tako mi je naredeno, za pedipsu što sam to propuštija učiniti u oči smrti. Dakle, slušaj! . . . Siromah Dundak morade slušati svu ispovijest do kraja, sve krupne i sitne grijeheve Škorancine, čak i to, kako je krao duvan fra-Duvalu, pa ga šiljao ovu u Skradin! Zatim mu pudalina kaza, da se zaludu pojalo bdijenje, jer da ne će imati mira ni stanka u grobu, dokle on isti (Škoranca) ne otpiva misu u manastirskoj crkvi. A to će biti noću. A bit će kad se navršji vrijeme, koje bi proteklo i da je živ do mlade mise!

Čim se to razglasi, fra Brne ne puštaše iskraj sebe Bakonju.

Po večeri morao ga je mali češkati po listovima dva puta više nego prije, a i preko dnevi zadržavaše ga. A kako mu se nije račilo pisati, počeo se s njim razgovarati o koječem, pa najposlije e počeo ga zapitkivati o onome, što bješe naučio kao dak. Bakonja sve svoje znanje istrese pred stricem u manje od po ure. Onda se Vra tače duše pa mu stade kazivati glavnije molitve, zapovijedi i t. d. Bakonja nauči brzo napamet zapovijedi božje i crkvene, grihove smrtno i one, što vapiju na nebo, dila milosti i dilo skrušenja, pa još i različite pjesme crkvene. Pošto utvri »Muku Gospodinovu«, — a to je veoma dugačka pje-

— Ma ti, oklen si, Sta si doša ovde. — A jeste li vi vratri? — Jesmo! — Ja, onaj, čuk, da vam triba konjušar, pa onaj, ka reko, da pođem do u manastir, ka ve- On na to brzo skide kapum pa poteče da im ljubi ruke, lju moga bi ja . . . — A odakle si? — Ja? je li? Iz Bukovice, iz Zelengrada . . . — Ma ti si rišćanin? — Ja? je li? Nisam, ni da bog nego sam iz Zelengrada, a u Zelengradu nema rišćana, a nema ih ni u Medvidju, nema ih u ta dva sela, a sve ostalo, znaš, sve je po Bukovici rišćanluk . . . — Pa bi ti umija timariti konje? pita Načvar.

— Ja? je li? Bik, bogme! ja . . . — A kako te zovu? pita gvardijan. — Mene je li? Zovu me Grgo . . . — Čegović? — Prokasa! Grgo Prokasa, znaš, iz Zelengrada . . . — Ne bi nam falilo nego još da ovake životinje uzimljemo u službu! reče talijanski fra Duvalo.

— A zašto ne? povrne oprho Srdar. Sta nama smeta, što je sukliata! Ovakvi i jesu baš za službu dobri.

I Načvar i gvardijan mišljahu kao i Srdar. Dokle oni »prkelahu«, Bukovičanin tako blesasto gledaše, da su se daci kidali od smijeha. — A, bi li smija, ka velju, da mi se bogu pomoliti? pita Grgo, klanjajući se mezgapano.

— Pričekaj, pa češ! odgovori gvardijan, pa obrnu talijanski: »Vidite, ovo mi se dopada! Prva mu je misa crkva! Sto će reći prost, pravi, ne pokvaren seljak, kakvima se gubi trag!« Pa onda opet začu naški:

— Dakle bi ti umija tamariti konje? . . . Bi, veliš! A imać li familije? . . . Nemaš, veliš! Tim bolje. A koliko bi najma iskao za godinu?

— Ja? je li? Ja, oče, da mi daš, opanke, i košulju da mi daš, i ranu da mi daš, a novca, ka velju, koliko ti vidiš, koliko zamiritam. No, molim ti se, da me puštiš u crkvu.

— E, ajde se pomoli, ka pravi kršćanin. Danas je sveti Vrane, pa češ ručati, pa ćemo te provati za nekoliko dana, E, ajd! ajd! — Fratri, i Bujas s njima, odoše na kraju, a dajući povedoše Grga u crkvu.

On zinu, čim prijede preko praga, pak se pruži koliko je dug i širok i poljubi ploču. Daci se ne mogoše uzdržati, da se glasno ne smiju. Grgo se i ne stavi tome, no ih pita, gdje je sveti Vrane. Oni ga povedoše pred glavni oltar, gdje se previjao i busao u grudni, što je ikad mogao.

Grgo ugodi fratrima. Koliko je bio glup, opet je dosta vješto radio oko konja. Prozvaše ga

Kako je Pjevalica izliječio fra-Brnu

sma, složena po narodu, — Vra uživaše, da mu je Bakonja svojim zvonikim glasom poje. Sve se razlijevalo, kad bi Bakonja, zažmurivši malo, otpočeo:

»Poslušajte, braćo mila.

»Gorku muku Gospodina, i t. d.

Zatim ga počeo preslušavati iz glagolskog bukvara. Kao što kazasmo, već prve godine Bakonja bješe naučio četrdeset glagolskih slova, a umio je svako slovo, kako tako, i napisati. Sad red bješe da uči ricitati rečenice, što su, odmah poslije slova, u bukvaru naslagane jedna vrh druge kao stihovi, a svaka početimje slovom po abecednom redu. Vra upre svojim širokim prstom povrh jednoga slova. Bakonja izdrelji oči, gleda, miče usnama, pa odjednom izgovori. Zato Vra pomakne prst naprijed, pa kad se riječ svrš, on isti ponovi sričući, pa opet ponovi cijelu riječ od jednom. Taa-ko!

Srdar se jedio na »izumisliti dičurlije«, pa na fratre, a najviše na fra-Brnu, koji je »baš poditil-nijaj«. Ali kad je morala njegova ljutnaja doseći do vrška, onda baš omeča, te ne karaše već nikoga. »Baš nije loše da se ove budalaštine razglase!« reče on fra-Tetki, nasamo. »Naši se ljudi više boje jednoga mrtvoga nego li stotine živi. A bolje po nas, ako se prikovodani pripanu, teliš ove godine kako je slabo rodilo!«

Zaista se preko vode razglasi, kako se dakon potencio, te ne čaše niko uložiti da se noću došuma, pa da bi znao, e će blago »privatiti!«

Na dan svetoga Frane Saleskoga (29. jan. po rimskom) u zoru popriši malo snijega u Visovcu. Ne pada ga ni koliko poplatu da pokrrije, ali je i to neobično u onom župnom mjestu, gdje je vada kopnina i gdje bajam cvijeta oko Sviječnice. Dan zimskoga Frane nije zapovjedni praznik narodu, ali fratrima jest, te otpojaše veliku misu, a u podne će i daci imati jedno jelo više. Fratri i daci — drugoga mčkoga ne bi na službi — tamen izašli iz crkve a kroz velika vrata ude u avli u visok seljak, odjeven po bukovičku. Cudan davu! Glava mu obla, oči velike i sijere kao u čuka, desni mu brk dulji od lijevoga, na razdrljenim grudima čitavo runo zakovrčjenijeh dlaka. Na njemu je četerna sa jošte nekoliko ilika, a ne se raspoznati, kakve je masti. Kožna mu pašnjača sva načičkana pulama, dopire do očičice, a u nju zajenuo kuburu mjedene jabučice i arbijje. Be-nevreci mu panuli ispod dimnjaka, te mu je trbuh pokriven s mo košuljom, a kroza promahe vidi mu se glbavo meso. Na koljenima mu se naduli benevreci, a pod koljenima stegao potkoljenice kožne. Na nogu mu povrh izdrtjeh nazubaka ispručane opančine. Koliko je hladno, nije obukao bukovački »aljak«, no se ogrnuo njim, a jednu ruku stavio iza pusata.

— Kakav je ovo zavrzan, ako boga znaš!?

— Ja? je li? reče kao iz hadnja Bukovičanin, pa ih stade gledati blesasto.

Svi prsnuše u smijeh. Bukovičanin se useknu sa dva prsta, pa opet pripita: »ja? je li?«

Bukar, radi velike mu glave, i u oči ga tako znahu, a on se ni malo ne jedaše. Dacima i slugama služaše za sprdnju. Kad su god mogli, okupi se oko njega, pa komendijaj. A najsmješnije bi, kad dozna, da se Škoranca diže. Smijući se njegovu pretjeranu strahu, svaki se pomalo oslobodi svoga straha.

Zaista glupljega čovjeka nije mogao bog stvoriti!

Nekada su sluge jele u manastiru, ali desetak godina prije ovih događaja fratri sagradiše, za nalijež manastirskim, između vignja i kornjušnice, kuću za mlade. To je dosta prostrana zgrada, a podijeljena je na troje: sredina je ograđena oniskim zidom, pri dnu kojega je sa tri strane kameni kolomat; pri četvrtjoj je stijeni peč za hljeb; nasred popločanog poda nalaze se dva gvozdena prieklada, gdje se zimi nalažu čitava bremena drva; sa strana su dvije klijeti; u jednoj se hrani pića, a u drugoj bijeli smok. Cijela se kuća zove nova madupnica, premda bi to ime dollikovalo samo srednjoj pregradi. U staroj madupnici suši se slamina zimi i po večeri griju se u njoj fratri i daci. U nekadašnjem mliječaru gnjiju stare crkvene stvari, zlatotkane haljine, slike, polomljene kandila i t. d.

U novoj madupnici bješe ovaj red. Jutrom poslije budionice Balegan ode tamo, gdje su već na okupu svi. Balegan iznese iz »magazina« raki-je i natoči svakome po čašicu. Mlinara i kovača — pa i Stipana dokle bješe — dopadaše češće i drugu. Zatim, ako je mrsno doba, otvori mliječar, pa im dade pregršt slanoga skrupa, da začine puru; ako li je posni dan, dadne im zdjelicu ulja za začin. Pa onda dvojici ovčara, govodaru, dvojici konjušara, odreže po po somuna ječmena hljeba i prida po šaku suhih raspalašćenijeh smokava, ili po šaku miješnoga sira. To je svakome hrpa do mraka. Mlinar i kovač gotovljahu sebi užinu napose. Večera im opet bješe zajednička, a Balegan bi s jutra odredio i dao što treba, obično slanine sa kiselim kupusom, a uz posti boba, graha i zeleni, kad je ima. Večeru su gotovili na pored, dokle ne dođe Bukar, a otkad on dođe, počeo zamjenjivati svakoga u svačem: prsto postade izmečar sve manastirske čeljadi. Mladi konjušar, neki Skeljo iz Lečevice, dokle Stipan bješe u manastiru, bio je prosti čistibaša, a sad ne hočaše ni ona četiri sedlamika da pročeše, no je Bukar timario i njih ono šest tovarnijeh konja; pa je zgrtao i iznosio dubre; metao im; rešetao zob. Jedino što bi se Skeljo udostojao da mu pomogne povesti konje na pojište; a, kao što smo videli, Bakonja je već s početka rado pomogao Stipanu u tome, te Skeljo bješe suvišan.

(Nastavit će se)

LICITACIJA

Dana 29. decembra 1956. g. u 10 sati održat će se u kancelariji Opće bolnice u Šibeniku u s m e n o nadmetanje (licitacija) za preuzimanje pomija (spirina) iz bolnice, a u vremenju od 1. januara do 31. decembra 1957. godine. Uslovi po kojima će se vršiti nadmetanje mogu se dobiti na uvid u kancelariji bolnice svakog dana od 7.30 do 14.30 sati.

Ravnateljstvo bolnice

Šibenik kroz tjedan

NARODNO KAZALIŠTE

Četvrtak, 20. XII. — ILUZIJA JEDNE NOĆI — repriza.
Petak, 21. XII. — Svečana akademija u povodu Dana Armije.
Subota, 22. XII. — EDUARDOVA DJECA — repriza.
Nedjelja, 23. XII. — SPLITSKI AKVAREL — repriza. Početak svih predstava u 19,30 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera američkog filma u bojama — BORBA ZA POSJED — Dodatak: Filmske novosti br. 49. (do 23. XII.)
Premijera američkog filma u bojama — MIRAN ČOVJEK 24—26. XII.)
Premijera američkog filma u bojama — DVOBOJ U DZUNGLI — Dodatak: Filmske novosti broj 50. (27—31. XII.)
SLOBODA: premijera američkog filma u bojama — PETER PAN — Dodatak: Put kroz Crnu Goru. (do 21. XII.)
Premijera američkog filma u bojama — ONA JE ZNALA ŠTO HOĆE — Dodatak: Filmske novosti broj 50. (22—26. XII.)
Premijera američkog filma — MIRAN ČOVJEK — (27—28. XII.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 22. XII. — I. narodna ljekarna — Ul. Božidara Petranovića. Od 23—29. XII. — II. narodna ljekarna — Ul. Bratstva i jedinstva.

IZ MATIČNIH UREDA

Šibenik

ROĐENI

Siniša, sin Milivoja i Jerke Sožić; Boris, sin Frane i Antice Urešić; Zoravka, kći Josipa i Milke Tošić; Vinka, kći Jure i Marte Tadić; Ivica, sin Ljilke i Jolande Bačanov; Anka, kći Ivana i Marijane Meić-Sodić; Milidina, kći Mate i Ljubice Jelušić; Ante, sin Mate i Boje Perica; Katja, kći Dane i Ivanke Slavica; Slavko, sin Frane i Desanke Barić; Anica, kći Milana i Ljubice Erak; Anka, kći Jakova i Janje Tadić; Bosko, sin Ljube-Marka i Milke-Antice Klarin; Slavka, kći Sime i Ane Livić; Božena, kći Marka i Marije Vukčević; Vesna, kći Cubrić Marije; Zvonko, sin Luke i Ljube Barić; Milena, kći Steve i Zore Vukobrat; Ivo, sin Luke i Mande Đaković; Ante, sin Josipa i Juste Barić; Imosenko, sin Jarčov Vasilje; Neven, sin Jure i Biserke Gulan; Hranislav, sin Stanka i Tone Cubrić; Vesna, kći Jakova i Marije Lapov; Boja, kći Paške i Cvite Ivić; Dolorija, kći Baras Ljeposave; Emil, sin Nikole i Marice Klarin; Dragana, kći Ivana i Tone Stojanov; Davorka, kći Marka i Augustine Cubrić; Zoran, sin Milovana i Kate Kovačević; Dušica, kći Jose i Marije Simat; Tomislav, sin Konstantina i Kosovke Pavić; Joakin, sin Radovana i Senke Trošić; Kata, kći Ivana i Marije Budimir; Cvitana, kći Kazimira i Marije Aralica; Tonka, kći Ante i Ljubice Vlahov; Ilma, kći Hija-cinta i Vjekoslave Ferar; Silvana, kći Sanić Danice; Sveto, sin Zelimir i Ljubice Lalić; Dujo, sin Sime i Anke Parać; Zeljko, sin Sime i Marije Jerat; Maja, kći Luke i Zorke Škugor.

VJENČANI

Staničić Nikola, zemljoradnik — Stipoljev Ivanić; Juras Vice, radnik — Grubišić Stana, domaćica; Lepetić Zvonimir, glumac — Ignjatović Vera, glumica; Tubić Ivan, tel. tehničar — Kovač Josipa, službenik; Grgas Ive, gradj tehničar — Matijević Slavka učiteljica; Rupić Frano, zemlj. — Vrdić Ana, domaćica; Čaleta Krešo, radnik — Šupe Danica, domaćica; Rak Branko, radnik — Lačanović Milka, radnica i Erceg Ivan, zemlj. — Mikulandra Kata, domaćica.

UMRLI

Madarić Božo pok. Mihovila, star 81 god.; Ković Kaja rod. Krvavica, stara 82 god.; Popović Marko pok. Milivoja, star 56 god.; Jakelić Ivica Filipov, star 5 m j i Bulat Jelisava Franina, stara 2 m j.

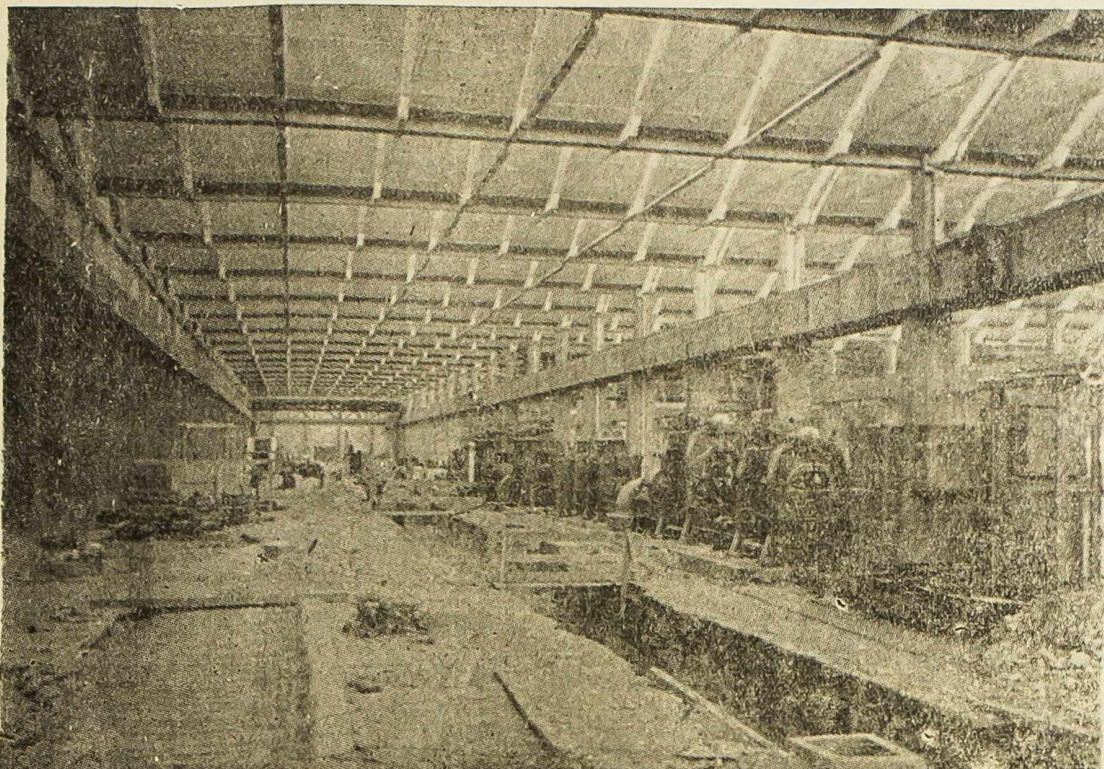
Knin

ROĐENI

Ljubica, kći Dušana i Jerke Miloš; Senka, kći Sime i Jovanke Debelica; Mirjana, kći Glogorija Ilinke Ceranić; Marija, kći Jove Marije Rusić; Milka, kći Nikole Marije Delja; Anđelko, sin Luke i Dušanke Mizdrak; Anđelka, kći Luke i Dušanke Mizdrak; Zdravko, sin Nikole i Simeune Bjelić; Jasna, kći Marka i Jele Čveljo; Sime, sin Ante i Dragice Anić Milić i Dragica, kći Petra i Stane Knežević.

gradska kronika

Više suradnje između poduzeća i Biroa za posredovanje rada

Iz TLM »Boris Kidrič«

Na inicijativu Sekretarijata za rad i radne odnose NO-a kotara održan je sastanak Biroa za posredovanje rada i predstavnika privrednih organizacija sa teritorija Šibenika. Sastanku je prisustvovao i predsjednik NO-a kotara Pere Skarica.

Sastanak je sazvan sa ciljem da se otklone dosadašnje nepravilnosti u pogledu primanja i otkaza radnika i službenika sa posla. Šef Biroa za posredovanje rada Ante Bačić iznio je niz primjera koji se ubuduće ne bi više smjeli tolerirati. Zaposlenja se uglavnom vrše mimo znanja Biroa, što često dovodi do raznih negodovanja. Nije rijedak slučaj da pojedina poduzeća šalju ovom Birou spiskove lica, koja se moraju primiti na posao, ili pak pojedinci dolaze sa ceduljom, dabo-me uz preporuku dotičnog poduzeća, koje je voljno da to lice primi na rad. Na taj način u velikoj mjeri ometa se normalan rad Biroa, t j, istome se onemogućava da djeluje prema postojećim zakonskim propisima. Često se pak dešava da i pojedini članovi kadrovskih komisija u poduzećima naprosto diktiraju Birou, koje bi radnike i službenike trebalo zaposliti.

Još je teže stanje kad su posrijedi otkazi sa posla. Naime, imo slučajeva, da neke privredne organizacije, kad je zbog izvanredne situacije potrebno otpustiti nekoliko radnika, gotovo i ne vode nimalo računa o njihovim ekonomskim i socijalnim momentima. Ili pak radnike, koji se ne zalažu na posao i krše radnu disciplinu, umjesto da ih prethodno opominju, a za teže prestupe i kažnjavaju prekidanjem radnog dnosa, poduzeća im jednostavno daju otkaz motivirajući to viškom radne snage. Takvom praksom, koja je štetna i za poduzeće i za zajednicu, učinjena je »medvjeda usluga« tim licima za njihov aljkav rad, jer su oni na taj način materijalno i zdravstveno

PONOVO OŽIVIO RAD PIONIRSKIH RUKOVODILACA

Naškon punih pet mjeseci prekida ponovo je u zadnje vrijeme oživio rad pionirskih rukovodilaca. Općinski savjet Saveza pionira organizirao je tečaj za pionirske rukovodioce na kojem je osposobljeno 32 pionirska rukovodioca iz Učiteljske škole. Oni su već počeli da rade s pionirima. U toku je otvaranje još jednog takvog tečaja.

Uvjeti za rad s pionirima su daleko bolji nego ranije. Odobrena su novčana sredstva kojima će se nabaviti potrebni rekviziti, a i pitanje prostorija je povoljno riješeno. Ove godine također će se pokrenuti pionirski list za područje općine. Da bi se pionirska organizacija što više omasovila, općinski savjet je odlučio na Dan dječje radosti organizirati javno primanje pionira u organizaciju. Da bi se rad s pionirima proširio i po selima, uskoro će biti upriličen jedan seminar za učitelje.

V. Kotur

osigurani. Bolno pitanje predstavljaju lica s umanjenom radnom sposobnošću. Taj je problem najbolje riješen u Ugljenokopima u Siveriću, koji su gotovo sva takva lica s svog područja uspjeli zaposliti. Njihov primjer trebala bi slijediti i ostala naša poduzeća.

Šef inspekcije rada ing. Stjepan Ljubić u kracem izlaganju dotakao se niza propusta na sektoru higijensko-tehničke zaštite pri radu. Nedovoljna zaštitna sredstva otvaraju vrata čestim nesrećama, a slabi uvjeti rada (Tvornica elektroda i ferolegura i »Velimir Skorpić«) pridonose u jačoj mjeri čestim oboljenjima radnika.

Diskusija je bila uglavnom usredotočena na analiziranju situacije koju su iznijeli drugovi Bačić i Ljubić. Mnogi od diskutantata nastojali su tobože opravdati činjenično stanje u svojim poduzećima. Pored ostalih, govorio je i drug Pere Skarica, koji je naglasio da bi ubuduće trebala postojati jača suradnja između Biroa i privrednih organizacija u rješavanju pitanja oko prijema u posao i otkazivanja radnog odnosa radnika i službenika.

Ovom sastanku prisustvovala su, od tridesetak poduzeća, svega tri direktora (Šipad, Put i Dr-

RASADNIK NA BIOCIMA

Pod upravom komunalne ustanove Javna zelenila i groblja u predjelu Bioca podignut je lanjske godine rasadnik koji zaprema prostor od 2,000 m². Na tom rasadniku pretežno se uzgajaju karanfil, križanteme i ostalo ukrasno cvijeće, kao i razno drveće za javne parkove u gradu. U blizini rasadnika podignuta je kućica, a također je izvršen i priključak na vodovodnu mrežu.

RAD SEKCIJA NA GIMNAZIJI

U ovoj školskoj godini kulturni život na gimnaziji mnogo je bujniji nego ranije. Ta živahnost izazvana je osnivanjem literarne i geografske sekcije. Budući da za rad u tim sekcijama vlada velik interes kod učenika, to će se u najskorije vrijeme pristupiti osnivanju i drugih.

Literarna sekcija, koja broji 15 članova, redovito se sastaje jednom tjedno. Ona djeluje pod nadzorom prof. Branke Novačić. Na dosadašnjim sastancima, pored čitanja vlastitih radova, raspravljano je i o književnom stvaranju velikih pisaca. U kolikoj mjeri postojale mogućnosti sekcija ima namjeru na izda svoj almanah.

Geografska sekcija je daleko brojnija a sastoji se uglavnom od učenika V. razreda. S ovom grupom radi prof. Rina Guberina. Pohvalno je od strane spomenutih profesora što su, osnivajući ove sekcije, uspjeli učenike zainteresirati u vanškolskom radu.

M. Urošević

PREVOĐENJE TRGOVAČKOG OSOBLJA

Na inicijativu Trgovinske komore održan je sastanak s kolektivima trgovačkih poduzeća na području grada. Na sastanku se raspravljalo o zadacima na prevođenju radnika i namještenika u zvanja polukvalificiranog, srednje i visokokvalificiranog radnika. Sva ona lica koja nemaju potrebnu školsku spremu i radni staž trebati će se do konca iduće godine podvrgnuti polaganju ispita u svrhu dobivanja određenog zvanja. Prethodno će biti organizirani tečajevi. Također je zaključeno da se svim onima, koji su ranije posjedovali radnje prizna radni staž i prevedu u zvanje visokokvalificiranog radnika.

NESREĆA NA BRODU »NAPREDAK«

15. o. m j. na ribarskom brodu »Napredak« dogodila se teža nesreća u kojoj je ozlijeđen mornar Pavao Kolega. Izvlačeći mreže u blizini otoka Kaprije mornar je zahvatio lijevu ruku, tako da je odmah bio prisiljen zatražiti pomoć u šibenskoj bolnici, gdje mu je ruka amputirana.

POKUŠAO GA UBITI NOŽEM

U općinskoj ambulanti u Tiješnom došlo je 12. o. m j. do krvavog obračunavanja između Kreše Begića Ilijina i Marka Smolića Stipina, obojice iz Putićanja. Ovaj potonji je nožem pokušao ubiti Begića, zadavši mu udarac po vratu, nakon čega je nastupilo krvarenje. Zahvaljujući mješnom liječniku koji mu je odmah pružio prvu pomoć, nesrećeni je prevezen u šibensku bolnicu, gdje je zadržan na liječenju. Okrivljeni je odmah uhapšen i zadržan u pritvoru.

PREDAVANJE O JEDNOJ ZANIMLJIVOJ TEMI

21. o. m j. održat će se u dvorani Društvenog doma (bivša Bovanova škola) naučno-popularno predavanje o temi »Zakon o nasljeđivanju«.

Predavanje je namijenjeno široj javnosti da bi se građani i na ovaj način upoznali sa svojim pravima i dužnostima iz nasljednog prava. Budući da se novi Zakon o nasljeđivanju tek počeo primjenjivati u praksi, a sadrži značajnih izmjena u odnosu na raniju pravnu teoriju i praksu, predavač će nastojati da sve te nove momente na pristupačan način iznese i objasni slušačima.

Koliko je predavanje zbog toga korisno za šire građanstvo, toliko isto je interesantno i korisno za pravnike i ostale službenike u raznim ustanovama, koji dolaze u priliku, da primjenjuju propise Zakona o nasljeđivanju. Zato Udruženje pravnika Hrvatske — područnice Šibenik, koja organizira ovo predavanje, moli građane da prisustvuju u što većem broju.

Predavač: Srećko Berleghi, predsjednik Okružnog suda u Šibeniku.

Početak u 18 sati.

STRADAO OD KAPSULE

U šibensku bolnicu doveden je u teškom stanju Paško Bačić, radnik zaposlen u građevnom poduzeću »Izgradnja«. Vraćajući se sa posla kući on je na cesti kod sela Kaotine naišao na jedan okrugli predmet, koji je stao razbijati. Začas je došlo do eksplozije i tom prilikom mu je smrskana desna ruka. Pretpostavlja se da je taj okrugli predmet vjerovatno bila kapsula. O ovom slučaju organi vlasti povelu su izvide.

kultura-prosvjeta

Aktivniji kulturno-prosvjetni život na Kistanjskoj općini

U posljednje vrijeme kulturno-prosvjetni rad na području općine Kistanje je mnogo aktivniji. Osnovani su pododbori »Prosvjete« u Erveniku, Đevrskama i Ivoševcima, a i u drugim mjestima djeluju izvjesne kulturno-prosvjetne grupe. U Kistanjama, Đevrskama i Erveniku postoje i instrumenti za tamburaške zborove, koji još nisu organizirani. Instrumenti se tu i tamo upotrebljavaju, ali bez nekog određenog plana.

Iz Narodnog kazališta Uskoro premijera Matičeve komedije

Napokon je započeo rad na pripremanju Matičeve komedije »O, aj' lipo kvragu!« za koju vlada toliki interes. To su značajno prerađene i dopunjene »Šibenske čakule«. Koliko smo doznali, režijska je povjerenica Janka Marinkoviću po čijoj zamisli će biti izrađena i nova inscenacija, i to u modernom stilu. Uloge su podijeljene ovako:

Pere Kremen, težak srednjeg stanja — Krešimir Zorić, Simeta, Perina žena — Neva Belamarić, Ivan, Perin sin — Milan Vari, Marija, Perina ćer — Vikica Ivezić, Andrija, tovarmar, Perin kum — Ilija Ivezić, Martin Čičak, Perin susid — Borislav Pavlič, Antula, Martinova žena — Irena Melčićka, Neko Iskrica, napridan težački momak — Zvonko Lepetić, Roko Štilet, tolomaš — Ante Šoljšik, Vica Lajavica, Rokova žena — Ana Regio, Dovanin Kendra, Rokov par — Branko Friganović, Paško, inamorani kaliger — Branko Kukulj, Marica-Cotabala, kompravenda — Ivana Kuthy, Šjor Marketo Kvarčežin, čelovnik u penziji — Branko Matić, Batoč, kapo od pulicjota — Vlastimir Ristić, Tarantula i Pappak, pulicjoti — Josip Grbac i Zvonko Cukrov, Don Jere Lumin, parok i viroučitel — Albert Drutter, Mate Dešperadunče, marangun — Ante Balin, Punnjer — Krste Pulić, Sakrištan — * * *, Kaluncin, Terina, Sešula i Livaja, tečaj — Pave Aras, Ante Čular, Miro Zorić i Marko Daleta.

NASTUP LJUBICE BURIC U »SPLITSKOM AKVARELU«

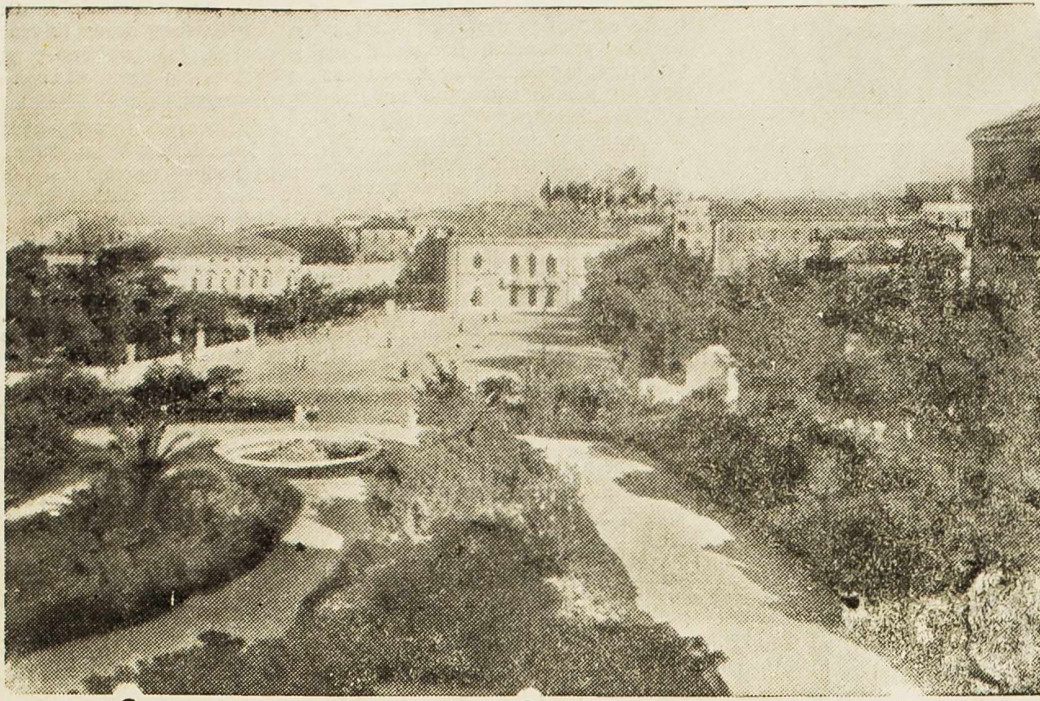
U nedjelju, 23. ov. m j. na predstavi »Splitski akvarel« nastupit će prvi puta u ulozi Perine Strambere naša nova mlada subreta Ljubica Burić.

Kazalište lutaka uspješno djeluje

Kninsko kazalište lutaka za nepunih 20 dana izvelo je po deveti put »Morovičevu Trnoružicu«. Ovaj komad gledalo je oko 1800 odraslih i djece. Pored mališana iz Knina predstave posjećuju i djeca iz okolnih sela: Kninskog Polja, Kovačića, Vrbnika, Biskupije i Zagrovića. S obzirom na dobar kvalitet izvedbi ovo mlado kazalište uspješno obavlja svoju kulturnu misiju.

Dušan Štrbac

Šibenik: Poljana maršala Tita

Skupština Mjesnog odbora sindikata komunalno zanatskih radnika

Pomoć sindikata je odveć potrebna

Ovih dana održana je godišnja skupština Mjesnog odbora sindikata komunalno zanatskih radnika. Skupštini je osim delegata Zemaljskog odbora iz Zagreba i predstavnika Zanatske komore iz Šibenika prisustvovalo 48 delegata iz 12 sindikalnih organizacija.

Izveštaj koji je podniet na ovoj skupštini dno je detaljan uvid u rad, kako Mjesnog odbora tako i sindikalnih organizacija. Na osnovu referata u veoma plodnoj diskusiji, raspravljani su važni problemi i zadaci. Govoreno je o nekim negativnim pojavama u

dosadašnjem radu sindikalnih organizacija kao i nedovoljnoj koordinaciji s organima upravljanja u kolektivima, a naročito o takovim pojavama kod komunalnih ustanova. Naglašeno je, da se kod većeg broja privrednih organizacija, od strane uprave poduzeća odnosno ustanova, ne vodi računa o postojanosti sindikalnih organizacija, sa kojima je potrebna saradnja u mnogim pitanjima kao što su otpuštanje radnika sa posla, odnosno prema radu, stručno uzdizanje i niz drugih. Isto tako je konstatirano, da sindikalne organizacije privatnih zanatlija i kućnih pomoćnica našeg područja uopće ne djeluju među svojim članstvom.

Na osnovu protekle diskusije donijeti su zaključci i preporuke novom odboru, a načinu što bolje prilaznja kod rješavanja zadataka.

Izabran je novi upravni i nadzorni odbor kao i delegati za godišnju skupštinu općinskog sindikalnog vijeća i delegati za godišnju skupštinu Zemaljskog odbora našeg strukovnog sindikata.

J. Jurišić

S P O R T

Uskoro osnivanje Kotarskog saveza sportova

Nedavno je održan sastanak inicijativnog odbora na kojemu je odlučeno da se 20. I. 1957. g. održa osnivačka skupština Saveza sportova za kotar Šibenik. Osnivačkom skupštini prisustvovali će predstavnici sportskih organizacija u gradu i kotaru. Zadatak je te organizacije da okupi što veći broj sportista, a naročito omladine u pojedina sportska društva, da povede brigu za dovršenje postojećih i izgradnju novih sportskih terena kao i da rješava razne probleme unutar samih društava. Da bi se svi zadaci na vrijeme mogli izvršavati, potrebno je da sva sportska društva pruže punu podršku Kotarskom

savezu sportova u rješavanju raznih problema i saniranju postojećeg stanja u sportskim organizacijama.

S. Mileta

GODIŠNJA SKUPŠTINA NOGOMETNOG KLUBA »SIBENIK«

U nedjelju 23. o. mj. održat će se u prostorijama Općinskog sindikalnog vijeća godišnja skupština nogometnog kluba »Šibenik«. Za ovu skupštinu kod sportista Šibenika vlada velik interes. Skupština će započeti rad u 9 sati.

OBAVIJEST rezervnim oficirima

Obavještavaju se rezervni oficiri s područja grada da će se u mjesto redovne nastave u četvrtak 20. o. mj. održati predavanje pod naslovom »15-godišnjica nastanka i razvoja JNA«. Uz predavanje bit će prikazan i film o velikim manevrima JNA održanim 1953. godine. Početak predavanja u 17 sati u Domu JNA. Odbor

MALI OGLASNIK

PRODAJE SE DUĆAN u centru grada, u Ulici 12 kolovoza 1941 (bivša braća Laurić). Za informacije obratiti se na adresu: Branko Čenić, Bihaćka ulica (kuća Katalinić).

PRODAJE SE KUĆA NA OBALI (Sarajevska 7) u blizini buduće tržnice. Zgrada ima dva velika stana, svaki s posebnim ulazom i velikom terasom. Jedan stan je na polukatu, a drugi na prvom katu s ovelim potkrovljem. Stanovi imaju kupaoinicu i ostale nuzprostorije. U prizemlju su velike poslovne prostorije: peč podesna za pekarnu i magazin. — Dolazi u obzir i zamjena s odgovarajućom zgradom u Zagrebu. Za informacije u Ulici JNA broj 47/I.

MIJENJAM JEDNOSOBNI STAN u Zagrebu s odgovarajućim u Šibeniku. Za informacije upitati na adresu: Šime Tomić, Zagreb — Uzička 13/II.

Susreti u malom rukometu

Malu rukomet je veoma značajan u našoj zemlji, pa je uhvatio čvrst korijen u našem gradu, ali samo među srednjoškolskom omladinom. Gotovo sve škole imaju po nekoliko ekipa, muških i ženskih, koje se međusobno takmiče. Za širih zamah te vrste sporta najveći problem leži u pomanjkanju terena, jer onaj pred III. osmogodišnjom školom ne odgovara svojoj svrsi.

Ovih dana održano je takmičenje između III. osmogodišnje i Srednje ekonomske škole. U natjecanju je sudjelovalo 6 ekipa. Kod muških je najbolja A. ekipa III. osmogodišnje škole, koja je pobijedila II. r. Srednje ekonomske škole sa 25:4, dok je kod ženskih naslov prvaka odnijela A. ekipa III. osmogodišnje škole nakon postignute pobjede nad II. r. Srednje ekonomske škole u omjeru 5:4.

Sve susrete vodili su nastavnici Zlatko Belamarić i Miro Crnogača.

»RADE KONČAR« — »ZRENJANIN« 5:1 (2:0)

U nedjelju su se na Ražinama sastale ekipe montažne grupe »Rade Končar« i bojadiserskih radnika »Zrenjanin«. Pobijedio je tim »Rade Končar« za 5:1. Igra je unatoč blatnjavom terenu bila dosta dobra. Pobjeda za grebčana je zaslužena. Zgoditke su za »Radu Končara« postigli Ivić (autogol), Polić, Nežmarić i Dučić, a za »Zrenjanin« Tot.

ŠAHOVSKI SUSRET EKIPA BENKOVCA I STANKOVACA

U Benkovcu je održan šahovski susret između domaće ekipe i one iz Stankovaca. Domaći su pobijedili sa tijesnim rezultatom 5:4. (M. K.)

Oglašujte u Šibenskom listu

Upozorenje pretplatnicima

Ukoliko niste, podmirite pretplatu za 1956. godinu.

Ujedno navrijeme izvršite pretplatu za 1957. godinu.

zanimljivosti - pouka - zabava

NAJVEĆI SINHROCIKLOTRON NA SVIJETU

Novi sinhrociklotron čija je izgradnja nedavno završena u Sovjetskom Savezu, najveći je na svijetu. Po svojoj snazi on je dva puta jači od najvećeg američkog ciklotrona. Kružni elektromagnet njegovog akceleratora ima prečnik od blizu 60 metara, težak je 36.000 tona i ima jačinu od 10 »Beva« (10 milijardi elektronvolti).

SLUH U TOKU DANA

Izoštrjenost čula sluha zavisi od doba dana, — tvrde stručnjaci američkog društva za pomoć defektnima sluhom. Čovjek s normalnim čulom sluha najbolje čuje oko sedam sati izjutra, a najgore u jedan sat popodne. Poslije objeda ili zamornog fizičkog rada izoštrjenost čula sluha znatno se smanjuje. Međutim, poslije lakšeg rada ili umjerenog bavljanja sportom, sluh postaje izoštrjeniji.

ULTRAZVUČNI DEFETOSKOP

Uobičajeno provjeravanje kvaliteta zavarenih šavova pri izradi metalnih mostova zahtijeva mnogo truda i vremena. Pored toga, postojeće metode kontrole nisu dovoljno usavršene, zahtijevaju upotrebu glomaznih aparata, a omogućavaju samo djelomičnu provjeru šavova.

U Lenjingradskom naučno-istraživačkom institutu nedavno je završen nov ultrazvučni defetoskop. Njime se veoma lako rukuje, a, pored toga on omogućava brzo otkrivanje, inače nevidljivih, nedostataka zavarenog šava i ustanovljava njegovu dubinu. Za razliku od dosadašnjih defetoskopa, ovaj aparat, koji koristi ultrazvuk, liksira nedostatke ne samo na televizijskom ekranu, već i pomoću zvučnih i svjetlosnih signala.

Novi ultrazvučni defetoskop s uspjehom je položio probni ispit prilikom kontrole više mostova, kao i pri izradi metalnih konstrukcija za Novo-Arbski most u Moskvi.

NUKLEARNA ZRAČENJA U SLUŽBI ČOVJEKA

Vrlo često se govori i piše o nuklearnom zračenju. Češće o zlu koje ono pričinjava ljudima, nego o dobru. Ovi zraci su vrlo opasni za čovjeka i sva živa bića. Kad su jaki, oni ubijaju život. Ali oni mogu postati i izvrstan čovjekov sluga. Oni su novo sredstvo u stalnoj čovjekovoj borbi za bolji život, za veće berbe i žetve. Evo nekoliko podataka koji to pokazuju.

Nuklearna zračenja su najjače i najbolje sredstvo: 1. za uništavanje štetnih insekata u skladištima žita, brašna, pasulja i sličnih; 2. za sprečavanje klijanja kornjača, luka, mrkve i drugih; 3. za duže čuvanje najskupljih lijekova; 4. za uništavanje trihine u mesu domaćih životinja, čime se omogućuje da se trihinizno meso koristi kao ljudska hrana, bez opasnosti za zdravlje; 5. za stvaranje novih boljih sorti pitomih biljaka.

U mnogim ogledima nuklearna zračenja su omogućila da se od istog sjemena dobiju usjevi koji daju veće prinose.

Svi ovi uspjesi imaju veliki značaj za poljoprivredu i za naš život uopće. Naročito treba istaći koristi od uništavanja štetočina u skladištima, tih opasnih lopova i gotovana, koji unište ogromne količine ljudske hrane. Nije manja korist i od sprečavanja klijanja krompira i drugih proizvoda. No vrlo velike nade mogu se polagati kod stvaranja novih sorti pitomih biljaka pomoću nuklearnih zračenja. Za posljednjih nekoliko godina stvorene su: sorte pšenice koje ne poležu, pšenica koja daje više od dva puta veći prinos u istim uslovima, ovas otporan prema rđi, krompir i kikiriki koji daju znatno veće prinose, samooplodna trešnja, jagoda s vrlo krupnim plodovima i dr.

To su veliki uspjesi nauke u ovoj oblasti, a sistematski rad je tek na početku.

I kod nas se vrše pripreme za rad na primjeni nuklearnih zračenja u poljoprivrednoj praksi i naukama.

SVE PO SEDAM

U našoj sposobnosti pamćenja činjenica postoji jedna »barijera« koja otežava da zapamtimo više od 7 predmeta nabrojanih jedan

za drugim. Zbog toga, smatra Džon Miler, profesor psihologije na Harvardskom univerzitetu, broj sedam igrao je izvjesnu ulogu u životu ljudi. U Starom vijeku bilo je mnogo veličanstvenih građevina i umjetničkih djela, a i pak među svima njima izdvojeno je samo »sedam svjetskih čuda«. Možda je iz istog razloga čovjek uzeo za vremensku jedinicu razdoblje od sedam dana.

Međutim, to nikako ne znači da mi ne možemo da zapamtimo više od sedam predmeta, mada je najvjerojatnije da ćemo, ako smo krenuli u kupovinu, osmi predmet svakako zaboraviti. Ali, i tome se može doskočiti. Ako smo riješili da kupimo veći broj stvari onda treba da se poslužimo time što ćemo ih podijeliti na dvije ili više grupa od po sedam predmeta. Takvih grupa ne bi smjelo da bude više od sedam, jer će nam u glavi nastati prava zbrka. Čovjek može lako da zapamtiti sedam različitih grupa u kojima ima po sedam predmeta. Značim, prosječan čovjek može svojim pamćenjem da obuhvati najviše 49 raznih predmeta odjednom.

STERILIZACIJA INSTRUMENTA ULTRALJUBICASTIM ZRACIMA

Sterilizator je jedan od neopodnoh aparata u svakoj kirurškoj ordinaciji i kabinetu. Međutim, postojeći sterilizatori pored svojih dobrih strana imaju i čitav niz nedostataka: za njihov rad potrebno je mnogo električne energije, a za njihovu izradu velike količine obojenih metala.

Inženjeri Kosovski i Straser, koji rade u tehničkom institutu »Aceta« u Johanstalu, u Istočnoj Njemačkoj, izradili su originalni sterilizator potpuno novog tipa: za sterilizaciju kirurških instrumenata u njemu koriste se ultraljubicasti zraci. Kao izvor tih zrakova služi jedna živina lampa niskog pritiska.

Novi sterilizator znatno je jeftiniji od današnjih, potrebno mu je mnogo manje električne energije, a usto njime se veoma lako rukuje.

FRANCUSKI NAUČNICI PROUČAVAJU GOVOR RIBA

Za vrijeme Drugog svjetskog rata japanske podmornice uspjele su da se neprimjetno približe američkoj mornaričkoj bazi u Perl Harboru zahvaljujući pravoj karkofoniji podvodnih brbljivaca — riba. Glasovi koje su ribe ispuštale oslabile su u tolikoj mjeri osjetljivost prislušnih aparata američke mornarice, da ovi nisu ni zabilježili približavanje japanskim podmornicama.

Otada su mnogi naučnici počeli da proučavaju glasovne sposobnosti »svijeta tišine« i utvrdili da ribe nisu nijeme, kako se doskora vjerovalo, već da ispuštaju razne vrste zvukova. U tom proučavanju najdalje su otišli francuski naučnici. Nedavno je u Bijaricu osnovan naročiti centar za izučavanje govora riba kojim rukovodi profesor Binet, direktor francuskog nacionalnog laboratorija za fiziologiju glasa. Ispitivanje »govora« morskih stanovnika vršit će se pomoću naročitih podvodnih mikrofona.

Na osnovu dosadašnjih ispitivanja utvrđeno je da kitovi i velike morske kornjače spadaju među najviše vodene »brbljivce« i prislušni aparati na podmornicama najčešće otkrivaju njihove glasove. Kitovi ispuštaju nekoliko vrsta glasova od kojih su najkarakterističniji oni koji podsjećaju na kvocanje kokoske kora vodi piliće. Jata sardina, naročito sardina, ispuštaju glasove koji liče na cvrčanje slanine kad se prži ili na pucketanje suhog drveta u peći.

Proučavanje »govora« stanovnika mora vrši se iz dva razloga: zbog potreba mornarice i upotpunjavanja našeg znanja evolucije u životinjskom svijetu.

Životinjska krv i njeno iskorištavanje

Životinjska krv predstavlja u novije vrijeme, a naročito u naprednijim zemljama, veoma cijenjeniji prehrambeni i industrijski artikl.

Kao prehrambeni artikl krv je naročito vrijedna zbog visokog procenta bjelancevina (17,30%), te zbog mineralnih tvari i fermenta. Osobito je krv bogata gvoždem koje se prilikom ishrane mnogo bolje resorbira nego anorgansko gvožđe. Dovoljno je napomenuti, da je energetska vrijednost krvi približno jednaka vrijednosti mršavog mesa.

Obično se zna da se krv kao namirnica uglavnom upotrebljava ili u svježem stanju ili u raznim kobasicama. Međutim, oskudica hrane u prošlom ratu potakla je naučnike da nađu širu primjenu krvi kao namirnice. Tako su neki obezbojavali krv sa 30% vodenom otopinom vodikovog peroksida smatrajući da će na taj način doći do veće potrošnje krvi. Drugi su krv razrijedivali i zagrijavali i tako dobijali ukusne proizvode bez mirisa koje su poslije miješali sa juhom i spremali od njih dobre marmelade i razne kolače bogate bjelancevinama. Neki su opet, iz krvi dobijali vrlo kvalitetnu zamjenu za jaja bez mirisa i stranog ukusa. Vrijedno je napomenuti da je krv od jednog govečeta od 300 kg kadra namomjestiti bjelancevinu od 238 jaja. U Mađarskoj se od životinjske krvi prave razna ovjezavajuća pića, čiji se ukus i miris poslije odstranjivanja i korigira sokom od višanja i konzervira sa 0,150% natrijum benzoikumom. Ta pića se mogu držati i do 4 sedmica, a ukus im je sličan liker od kave.

U industriji životinjska krv je našla također široku primjenu. Naročito mnogo se ona upotrebljava u farmaceutskoj industriji za pravljenje raznih preparata za jačanje, kod oboljenja kostiju, kod bolesti izmjene tvari, za poboljšanje apetita, kod pomanjkanja gvožđa u organizmu i t. d.

Osim toga iz životinjske krvi se dobiva krvno brašno, crni i svijetli albumin. Krvni proizvodi sve više služe kao dodatni razni stočni krmiva. Otpaci prilikom prerade krvi služe kao umjetno gnojivo.

U industriji iz krvi se pravi jedna vrsta plastične mase slična celulozidu, koja je u odnosu na vatru još bolja od celulozida. Zatim iz krvi se dobija izolacioni materijal, tvrda guma, dugmad, razni dijelovi za radio aparate, telefone, naliv pera i t. d. Krvni albumin se naročito cijeni u štampi, jer razne boje u zajednici sa krvnim albuminom daju oštre otiske.

Iz svega ovoga jasno se vidi od kolikog je značaja krv i kao hrana i kao sirovina za industriju. Lako topivi krvni albumini još će dugo biti traženi uvozni artikl u zemljama Zapadne Evrope.

Zato bi trebalo u što skorije vrijeme prići iskorištavanju krvi i gdje god je moguće prići mašinskoj preradi krvi. Kod nas u Jugoslaviji se gotovo nimalo ne koristi životinjska krv. Prema podacima koji ukazuju na taj problem vidi se da se u razne svrhe koristi svega 5 milijuna od ukupno 30 milijuna kilograma, a to čini godišnju štetu od oko 3 milijarde i 600 milijuna dinara. Samo na klaonici u Šibeniku godišnje ostaje neiskorišteno oko 40 hiljada kilograma krvi, što predstavlja štetu od oko 6 milijuna dinara.

M. S.

»SIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Uređuje redakcijski kolegij Glavni i odgovorni urednik

Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62

Tekući račun: Narodna banka Šibenik broj 531-T-292

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 120, za pola godine 240, a jednu godinu 480 dinara

Tisak: »Štampa« Šibenik